

№ 188 (20701) 2014-рэ илъэс мэфэку ЧЪЭПЫОГЪУМ и 9

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет





Адыгеим и Ліышъхьэ хэлэжьагъ

Урысые Федерацием и Президентру Владимир Путиным Урысыем и Къэралыгъо Совет ипрезидиум изэхэсыгъо Новосибирскэ щызэхищэгъагъ. Ар зыфэгъэхьыгъагъэр хэгъэгум хэхъоныгъэ ышІыным пае автомобиль гъогухэр зэтегъэпсыхьэгъэнхэр ары. Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет ипрезидиум хэтэу, Адыгеим и Ліышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан зэхэсыгъом хэлэжьагъ.

Мыщ ыпэкІэ Адыгеим и ЛІышъхьэ Обь тырашІыхьэгъэ лъэмыджыкІэр зэригъэлъэгъугъ, УрысыемкІэ анахь инхэм ар ащыщ. Зэхэсыгъор аублэным ыпэкІэ Бугринскэ лъэмыджым итІупщын фэгъэхьыгъэу къэзэрэугъоигъагъэх, Урысыем и Президенти ащ хэлэжьагь.

Президиумым изэхэсыгъоу Новосибирскэ къэгъэлъэгъонхэмкІэ и Гупчэ щыкІуагъэм къызыщэгущыІэм Владимир Путиным анахьэу ынаlэ зытыраригьэдзагьэр гьогухэм япхыгьэ Іофыгъохэр ары: автомобиль гъогухэр агъэпсыхэ ыкІи агъэцэкІэжьыхэ зыхъукІэ ахъщэу апэlухьэрэмрэ ахэм язытет зыфэдэ хъурэмрэ, ахэм адакloy зэрищыкІагъэм тетэу а гъогухэр щынэгъончъэу щытынхэр. Ащ зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, гьогоу агьэпсырэр нахыыбэ ашІын ыкІи уахътэм диштэу ахэр зэтырагъэпсыхьанхэ мурад яІ. 2018-рэ илъэсым ехъулІэу хэгъэгум иавтомобиль гъогухэм япроцент 85-р шапхъэхэм адиштэу ашІыщтых, джырэкІэ ар зэрэхъурэр гьогухэм япроцент 50.

Къэбар жъугъэм иамалхэм ныкохэр гушыгэгъу зыфэхъухэм Адыгеим и ЛІышъхьэ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, квадратнэ километрэ миным телъытагъэч асфальт зытель гьогухэр пштэхэмэ, Адыгеир хэгьэгум ишъолъыр анахь дэгъуи 10-мэ ахэхьэ, я 8-рэ чіыпіэр ыіыгь. Ащ дакіоу республикэм ипсэупіэхэр зэкІэ асфальт зытель гьогухэм зэрапхых.

Адыгэ Республикэм зэкІэми зэдагьэфедэрэ автомобиль гьогухэу иІэхэм якІыхьагъэ зэхэубытагъэу километрэ мини 4,76-рэ мэхъу. АнахьыбэмкІэ ахэр республикэ ыкІи муниципальнэ мэхьанэ зиІэ гъогух.

– Илъэс къэс гьогу хъызмэтым ахъщу пэгудгъахьэрэр нахьыбэ тэшІы, ащ амал къеты гъэцэкІэжьын ІофшІэн лъэпкъхэр нахьыбэ тшІынхэмкІэ. ГущыІэм пае, 2007-рэ илъэсым республикэм игъогу хъызмэт ахъщэу пэlухьагъэр сомэ миллион 570-рэ фэдиз мэхъумэ, мы илъэсым Адыгэ Республикэм гъогухэмкІэ ифонд икъэ-

кІуапіэхэр сомэ миллиардрэ миллионишъэрэм нэсыгъэх, нэмыкі эу къэпіон хъумэ, фэдитіу хьазыркІэ нахьыбэ хъугъэх, къыхигъэщыгъ ТхьакІущынэ Ас-

Мы лъэхъаным автомобиль гьогоу Дахьо — Лэгьо-Накъ зыфиІорэм изэтегъэпсыхьан Адыгеим щаухыгь. Къушъхьэлъэ чіыпіэхэм щынэгъончъэу ащызекІонхэмкІэ ащ ишІогъэшхо къэкІощт, джащ фэдэу Лэгьо-Накъэ игъэпсэфыпіэ-зекіо шъолъырхэм къахиубытэрэ туркомплексхэм илъэс псаум къыкІоцІ якІолІэнхэ алъэкІыным иамал къытыщт.

Къушъхьэхэм зекІоным нахь защиушъомбгъунымкІэ автомобиль гъогоу Гъозэрыплъэ -Лэгъо-Накъ зыфиlорэм иапэрэ ыкІи иятІонэрэ чэзыухэр аухыгъэх. Мы лъэхъаным а гъогум е вы маныша уысы еденешки проект-сметэ документациер агъэхьазыры. Ащ ишІуагъэкІэ гьогоу Дахьо — Лэгьо-Накь

- Гъозэрыплъ зыфиІорэр хъураеу къекІокІэу хъущт.

Мы илъэсым транспорт хьылъэхэр етІупщыгъэу гъогухэм зэрарыкІохэрэр къыдалъыти, автомобиль гъогоу Инэм -Адыгэкъал — Бжъэдыгъухьабл зыфиюорэм ахэр зыщащэчыщтхэ пункт щагъэпсыгъ. УплъэкІуным фытегъэпсыхьэгъэ а пунктым амал къытыщт автомобиль гъогухэр шапхъэхэм адиштэхэу шытынхэмкіэ ыкіи шынэгъончъэнхэмкІэ.

Мы илъэсым ыкІэм нэс федеральнэ бюджетым икъэкlyапіэхэм яшіуагъэкіэ федеральнэ мэхьанэ зиІэ гъогум изэхэкІыпіитіумэ яшіын аухыщт.

Зэхэсыгъом илъэхъан президиумым хэтхэм къаlуагъэ-игъогухэр гъэкІэжьыгъэнхэмкІэ Урысые Федерацием и Къэралыгьо Совет иІофышІэ куп игъоу ылъэгъугъэхэм ащагъэгъозагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым ты-

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

М.А. Боровскаям щытхъуцізу «Адыгэ Республикэм наукэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэшху» зыфиіорэр фэгъэшъошэгъэным ехьыліагъ

Научнэ Іофшіэнымкіэ гъэхъагъэхэр зэриіэхэм ыкіи илъэсыбэ хъугъэу Іоф зэришІэрэм афэшІ щытхъуцІэу «Адыгэ Республикэм наукэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэшху» зыфиіорэр Боровская Маринэ Александр ыпхъум — экономикэ шіэныгъэхэмкіэ докторым, профессорым, апшъэрэ сэнэхьат гъэсэныгъэ языгъэгьотырэ федеральнэ къэралыгьо автоном учреждениеу «Къыблэ федеральнэ университетым» иректор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ,

чъэпыогъум и 6, 2014-рэ илъэс

N 109

Мэзибгъу зэфэхьысыжьхэр

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зичэзыу ІофшІэгъу зэхэсыгъоу тыгъуасэ и агъэр зэрищагъ АР-м и Правительствэ и Тхьаматэу Къумпіыл Мурат.

Іофыгьо шъхьа Іэхэм ате- Іофтхьабзэхэр щынэгьончьэу, гущыІэнхэм ыпэкІэ Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм ащыщхэм, республикэм ямэфэк Мафэу хагъэунэфыкІыгъэхэм язэхэщэн зиlахь хэлъ пстэуми зэрафэразэр АР-м и Премьерминистрэ къыІуагъ. МэфэкІ

бырсыр къапымыкІзу зэрэрекіокіыгъэхэр анахь шъхьа-Іэу къыхигъэщыгъ.

Хабзэ зэрэхъугъэу, республикэ бюджетыр гъэцэкlагъэ зэрэхъурэм къэзэрэугьоигьэхэр алэ тегушы агьэх. АР-м финансхэмкІэ иминист-

рэу Долэ Долэтбый къызэри-ІуагъэмкІэ, 2014-рэ илъэсым имэзибгъу республикэм изэхэубытэгъэ бюджет федэу къихьагъэр сомэ миллиарди 6-рэ миллион 529-м ехъу. А пчъагъэр гухэлъэу щыІэм ипроцент 98-рэ мэхъу. 2013-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ. хэбзэlахьэу къаугьоигьэр нахьыб, арэу щытми, агъэнэфагъэр гъэцэкІагъэ хъурэп.

(Икlэух я 2-рэ н. ит).



Мэзибгъу зэфэхьысыжьхэр

(Икіэух. Апэрэ н. къыщежьэ).

Санэм, аркъым алъэныкъокІэ щыІэ акцизхэм федэу къакІакІорэм къыщыкІагъ. Тишъолъыр къыІэкІэхьэгъэ федеральнэ ахъщэм щыщэу амыгъэфедэгъэ сомэ миллион пчъагъэ счетым къызэринагъэр министрэм къыхигъэщыгъ. ГущыІэм пае, республикэ стадионым ишІынкІэ сомэ миллион 31рэ, зянэ-зятэ зимыІэжьхэм хэмкІэ сомэ миллион 13-м ехъу, къуаджэм хэхъоныгъэхэр ышІынхэм ипрограммэ къыдыхэлъытагъэу сомэ миллион 15, нэмыкІхэри.

— Федеральнэ гупчэм къытіупщыгъэ ахъщэр зэкіэ илъэсым ыкіэм нэс дгъэфедэныр пшъэрылъ шъхьаі. Ар зэшіохыгъэ хъуным фэші мыщ фэгьэзэгъэ министерствэхэм, ведомствэхэм яіофшіэн нахь агъэлъэшын фае, зипшъэрылъхэр тэрэзэу зымыгъэцакіэхэрэм пшъэдэкіыжь зэрахьыщтыри зыщарэмыгъэгъупш, — къыіуагъ Къумпіыл Муратэ зэхэсыгъом хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ.

ХэбзэІахьым емыпхыгъэ федэкъэкІуапІэхэм алъэныкьокІэ гухэлъэу щыІэхэр гъэцэкІагьэхэ зэрэхъурэм АР-м и Премьер-министрэ къытегущыІэзэ, предприятиехэр приватизацие шІыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ программэр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэным мэхьанэшхо зэриІэр, ащ шІогъэ-

шхо къытын зэрилъэкlыщтыр къыlуагъ.

АР-м ивице-премьерэу Наталья Широковам къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, республикэм щыпсэухэу ІофшІэпІэ чІыпІэ зимыІэхэм япчъагъэ нахь макІэ ашІынэу афызэшІокІыгъ, непэ ехъулІзу ар процент 1,2-м кІэхьэ. Адыгеим ит предприятие инхэм ыкІи гурыт--ын еізныти меізпажел мех фэ ателъэп. Ау организации 3-мэ Іоф ащызышІэрэ нэбгырэ 468-мэ алъэныкъокІэ сомэ миллиони 6 фэдиз чІыфэу зэ-ІуагъэкІагъ. Іоныгъо мазэм ехъулІзу а пчъагъзр сомз миллион 14-м кlахьэщтыгъэ, ау республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм Іофэу ашІагъэм ишІуагъэкІэ чІыфэм сомэ миллиони 8 фэдиз хагъэкІыгъ. Лэжьапкіэмкіэ къатенэжьыгъэ чІыфэр апщыныжьынэу организациехэм япащэхэм афагъэпытагъ, ар зымыгъэцакІэхэрэм пшъэдэкІыжь зэрахьыщтыр агурагъэlуагъ. Джащ фэдэу Украинэм щыкІорэ заом ыпкъ къикіыкіэ зиунэ къэзыбгынэгъэ цІыфэу республикэм щыпсэухэрэм яфэlофашІэхэр зэрифэшъуашэу гъэцэкІэгъэнхэм анаІэ зэрэтетыр Н. Широковам къыІуагъ. Непэрэ уахътэм ехъулІзу ахэм япчъагъэ нэбгырэ минрэ ныкъорэ фэдиз мэхъу, ахэм ащыщэу нэбгырэ 478-мэ ІофшІэпІэ чІыпІэхэр арагъэгъоты-

Жъы хъугъэ унэхэм ащыпсэурэ цІыфхэр гъэкощыгъэнхэм, зянэ-зятэ зимы!эжь сабыйхэм къатефэрэ псэупІэхэр ягъэгъотыгъэнхэм, гъогухэм ягъэцэкІэжьын ыкІи язэтегъэпсыхьан алъэныкъокІэ Іофэу ашІэрэм къатегущыІагъ министрэу Валерий Картамышевыр. ЗэикІ къэралыгъо ушэтынхэр мыгъэ Адыгеим щызэхэщагъэхэ зэрэхъугъэм федеральнэ гупчэм осэшІу къыфишІыгъэми, тикІэлэеджакіохэм аіэкіэль шіэныгъэхэм уагъэрэзэным зэрэпэчыжьэр КъумпІыл Муратэ ипсалъэ къыщыхигъэщыгъ. Къэгъэлъэгъон дэй зиІэ еджапІэхэм япащэхэм, кІэлэегъаджэхэм мыщкІэ пшъэдэкІыжь ахьын зэрэфаер Премьер-министрэм къы-

Іуагъ. АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажъ Аминэт къызэрэхигьэщыгьэмкіэ, кіэлэеджакіохэм шіэныгьэу аlэкlэлъхэр нахьышlу шlыгъэнхэм фэlорышlэщт lофшlэкІэ гъэнэфагъэ министерствэм зэхигъэуцуагъ. Ащ къыдыхэлъытагъэу зэикІ къэралыгъо ушэтынхэм къащашъхьэпэщт тестированиехэр апшъэрэ классхэм арысхэм къихьашт тхьамафэм арагъэкІушт. НэмыкІ предметхэмкІи мазэ къэс мыщ фэдэ пэшІорыгъэшъ ушэтынхэр афызэхащэхэзэ ашІышт. тыгъэгъазэм сочинениехэр арагъэтхыщтых. КІэлэеджакІохэм ямызакьоу, ежь кІэлэегъаджэхэри зэик ушэтынхэм зэрафэхьазырхэр ауплъэкІущтых, гурыт еджапІэхэм япащэхэм, кІэлэегъаджэхэм зэ-

зэгъыныгъэу (контрактэу) адашІыгъэхэм икІэрыкІэу ахэплъэжьыщтых. АР-м псауныгьэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем къызэриlvагъэмкlэ. мы илъэсым фельдшер-мамыку ІэзэпІи 6 кІзу ашІынэу агьэнэфагь, ахэм ащыщэу 3-мкІэ аукционхэр шыІэгъахэх. джаш фэдэу медицинэ автомобили 6 къащэфынэу щыт, 2-р республикэм къыІэкІэхьагь. ГумэкІыгьо шъхьајзу министрэм къыгъэнэфагъэхэм ащыщых гу-лъын--одп еспъсити мехели ву ефт центи 5-кІэ, джащ фэдэу блэкІыгъэ илъэсым иапэрэ мэзищ егъэпшагъэмэ, 2014-рэ ильэсым а уахътэм къэхъугьэ сабыеу зидунай зыхъожьыгъэхэм япчъагъэ проценти 7-кІэ нахьыбэ зэрэхъугъэр. А къэгъэлъэгъоныр джы нахь еІыхыжьынэу ригъэжьагъ.

Предпринимательствэ цІыкІум ыкІи гурытым ІэпыІэгъу афэхъугъэным, кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэхэм псэупІэхэр ягьэгъотыгъэным пае субсидиехэр афэтІупщыгьэнхэм, инвестициехэм ыкІи федеральнэ гупчэм къытІупщырэ ахъщэр республикэм зэрэщагъэфедэрэм япхыгъэ Іофыгъохэм афэгъэхьыгъэу къэгущы агъ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкІэ ыкІи сатыумкІэ иминистрэу ЛІыхэсэ Махьмудэ. Министерствэм тапэкІэ пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэми кlэкlэу ар къащыуцугъ.

ЦІыфым тхыльэу ыгьэхьазырыщтхэр нахь макІэ шІыгьэнхэм, ар чэзыум бэрэ хэмытыным, социальнэ фэlо-фашlэхэм язэшlохын фэгъэзэгъэ ІэнатІэ зыlыгъ пащэхэм пэрыохьоу къагъэуцухэрэм ямыоліэным афэшl лъэныкъуабэ къызэлъызыубытырэ гупчэхэм яшlын мэхьанэшхо зэриlэр Адыгеим и Премьер-министрэ къыlуагъ. Мыщкlэ пшъэрылъэу афашlыгъэхэр ащ фэгъэзэгъэ министерствэхэм ыкlи ведомствэхэм зэрагъэцакlэрэм кlэупчlагъ.

Министрэу Осмэн Альберт джэуапэу къытыжьыгъэм къызэригъэнэфагъэмкіэ, мыщ фэдэ гупчэхэр республикэм имуниципальнэ образованиехэм ащагъэпсынхэм анаіэ тет. Непэ ехъулізу мыщ епхыгъз Іофыгъохэм язэшіохын Красногвардейскэ районым нэмыкізу адрэ муниципалитетхэм зэкізми ащарагъэжьагъ.

Экономикэм, мэкъу-мэщым, культурэм, нэмыкі лъэныкъо-хэм афэгъэхьыгъэу зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэр нэужым къэгущыіагъэх. Гъэхъагъэхэм адакіоу, щыкіагъэу, гумэкіыгъоу яіэхэр шъхьэихыгъэу къыраіотыкіыгъэх, ахэр дэгъэзыжыыгынхэмкіэ іофэу ашіэрэм къащыуцугъэх.

— Обществэр непэ анахьэу зыгъэгумэк ырэ Іофыгъохэр гъэнэфэгъэнхэр, цыфхэм яфэІо-фаш зэрифэшъуашэу гъэцэк ырыль шъхьа зу ти юрыль шъхьа ти юрыль зэхэтщэн фае, — къы захэтщэн фае, — къы захэтщэн фае, туканата захэсыгъом зэфэхьысыжьхэр къыфиш ыхэзэ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Бюджетым фэгъэхьыгъагъ

2015-рэ илъэсым ибюджет, 2016 — 2017-рэ илъэсхэмкlэ агъэнэфагъэхэм япроект фэгъэхьыгъэ парламент едэІунхэр тыгъуасэ АР-м и Правительствэ зычіэт Унэм щыкІуагъэх. Ахэм Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, муниципальнэ образованиехэм, къулыкъу, ведомствэ ыкІи общественнэ организацие зэфэшъхьафхэм япащэхэр, нэмыкіхэр хэлэжьагъэх. Парламент едэlунхэм тхьамэтагъор ащызэрихьагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпіыл Муратэ. Пшъэрылъэу яlэ пстэури къыдалъытэзэ бюджетым ипроект зэрагъэпсыгъэр, ахэм нэгуасэ афашгынхэу, яеплъыкіэхэмкіэ зэдэгощэнхэу зэрэзэхащагъэхэр, зышІоигъо пстэуми ахэм ахэлэжьэн амал зэряІэр ащ къыхигъэщыгъ.

АР-м финанс ІофхэмкІэ иминистрэу Долэ Долэтбый проектым къыщыдэлъытагъэхэм къатегущы-Іагь. ПэшІорыгьэшъэу къызэральытагьэмкІэ, хахьохэр сомэ миллиардрэ миллион 257-рэ хъущт, лъэныкъо зэфэшъхьафхэм апэ-Іуагъэхьан фаер (расходная часть) сомэ миллиард 13-рэ миллион 265-м ехъущт. 2015-рэ илъэсым ибюджет зы миллиардрэ миллиони 8-рэ къыщыкІэщт. Ащ лъапсэу фэхъущтхэми министрэр къатегущы Іагъ. Къыхигъэщыгъэхэм ащыщых бюджетым епхыгъэу Іоф зышІэхэрэм ялэжьапкІэ къызэраІэтыщтыр, медицинэм, гъэсэныгъэм ялъэныкъо зэфэшъхьафхэм апэІуагъэхьащтыр нахьыбэ зэрашІыгъэр, нэмыкІхэр. Арэу щытми, аужырэ илъэсхэм зэрэхабзэу, социальнэ Іофхэм ягъэцэкІэн чІыпІэ анахь ин рагьэубытыгь, ар бюджетым ипроцент 71-м ехъур ары, гъэсэныгъэм исистемэ сомэ миллиарди 3-рэ миллиони 109-м ехъу, псауныгъэм икъэухъумэн сомэ

миллиарди 2-рэ миллион 900-м ехъу, социальнэ политикэм сомэ миллиарди 2-м ехъу, культурэм сомэ миллион 279-рэ апэ- Іуагъэхьащт. Нэмык І лъэныкъохэри къыдалъытагъэх. Программэ зэфэшъхьаф 18-мэ япхырыщын пае сомэ миллиард 12-м ехъу къыщыдэлъытагъ.

КІэлэціыкіу ІыгъыпіэхэмкІэ джыри щыкІагъэхэр зэрэщыІэхэр къыдалъытэзэ, ахэм яшІын пэІуагъэхьащтым Парламентым идепутатхэр къыкіэупчіагъэх. Долэ Долэтбый къызэриІуагъэмкІэ, бюджетым ар щамыгъэнэфагъ мышІэми, мы илъэ сым федэу къихьащтми кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм яшІын пае федеральнэ гупчэм ахъщэ къытІупщынэу къэралыгъо бюджетым къыщыдальытэмэ, республикэм иІахьэу ащ хилъхьащтыр ІэпэчІэгъэнэ фондым къыхахыщт.

— Мы Іофыгьор анахь шъхьаlэу тиlэхэм ащыщ, — къыlуагь мыщ дэжьым АР-м и Премьер-министрэ. — Ар Іэпэдэлэл тшlырэп, лъэшэу ыуж тит, федеральнэ гупчэми лъыдгъэlэсыгь. Арышъ, тилъэlу къытфагъэцакlэу, ахъщэ къатlупщымэ, тиlахь хэтлъхьаным тыфэхьазыр.

Нэмык Ільэныкъохэм афэгьэхысть упчежение де-

путатхэм къатыгъэх. Нэужым Правительствэм ипащэ пстэури къызэфихьысыжьызэ, бюджет ахъщэр зыпэјухьанэу агъэнэфагъэхэм Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэр джыри зэ ахэплъэжьынхэу, къыдалъытэгъэ пстэуми анаІэ атырадзэнэу къаријуагъ. Парламент едэГунхэм язэхэщэн еплъыкІзу фыриІзр къыриІотыкІызэ, финансхэм ыкІи экономикэм япхыгъэ факультетхэм ащеджэрэ студентхэр нахьыбэу мы Іофтхьабзэм къыхагъэлэжьэнхэ фаеу зэрилъытэрэр кІигьэтхъыгъ.

КъэкІорэ илъэсхэм У ибюджет зыфэдэщтым зыщытегущыІэгъэхэ парламент едэГунхэр ФедерациемкІэ Советми джырэблагъэ щыкІуагъэх. УФ-м финанс ІофхэмкІэ иминистрэ къызэриІуагъэмкІэ, ІэпэчІэгъэнэ фондым къыхэхыгъэ ахъщэр амыгъэфедэнэу, ары пакІошъ, ащ джыри хагъэхъонэу ары зэрэгугъэхэрэр, бюджетым ихахъохэм пстэури къагъэлъэгъощт. ПэшІорыгъэшъэу къызэралъытагъэмкІэ, субъектхэм ябюджетхэм хахьоу афэхьурэр проценти 6,7-кІэ нахьыбэ хъущт, ау яхъарджхэри проценти 6,4-кІэ дэкІоещтых.

ХЪУТ Нэфсэт.

Рэзэныгъэ тхылъ

Мы илъэсым ибэдзэогъу мазэ тхакІоу, журналистэу тикъошэу Цуекъо Джэхьфарэ щыІагъэмэ ыныбжь илъэс 90-рэ хъущтыгъэ. Ащ фэгъэхьыгъэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр тиреспубликэ щызэхащагъэх: иусэхэр зыдэт тхылъэу «Длинная дорога» зыфи-Іорэр къыхаутыгъ, гур зыгъэушъэбырэ, зыгъэгушхорэ гущыІэ дахэхэр радиомкіэ, телевидениемкіэ, гъэзетхэмкІэ фаlуагъэх, шІэжь мыжъобгъу ар зыщыпсэущтыгъэ унэм къыщызэlуахыгь. А зэпстэуми Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугьэм иамалхэмкІэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхьа ј Дэрбэ Тимуррэ ащ иапэрэ гуадзэу МэщлІэкъо Саидэрэ, Мыекъопэ къэлэ администрацием ипащэу Александр Наролиным, народнэ депутатхэм я Совет идепутатэу Вячеслав Астаховым яюрэ яшэрэ ахэлъ.

Ащ пае мы зыцІэ къетІуагъэхэм ыкІи зэкІэ мэфэ зэхахьэм къекІолІагъэхэм тафэраз, «Шъопсэу» ятэІо.

. Цуекъо ліакъор

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкlышхо щыхъоу фэтхьаусыхэ Лузин Александр Василий ыкъом — яплlэнэрэ зэlугъэкlэгъумкlэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат — янэ зэрэщымыlэжьым фэшl.

Адыгэ



Дунэе мэхьанэ яІэщт

Адыгеим ит испунэхэр дунэе тарихъ-культурэ мэхьанэ зиіэхэм ахальытэн ыльэкіыщт



Урысые географическэ обществэм Шъачэрэ Адыгэ РеспубликэмрэкІэ икъутамэхэм игьоу альэгьугь КьохьэпІэ Кавказым ииспунэхэр ЮНЕСКО-м испискэ хагъэхьанхэу, — макъэ къыгъэјугъ Урысые географическэ обществэм икъутамэу

Адыгэ Республикэм щыІэм итхьаматэу Игорь Огай.

Къутамэхэм гухэлъ шъхьа-Ізу яІэр ЮНЕСКО-м икІэнхэм яспискэ хагъэхьанхэм пае дольмен культурэм хэхьэрэ испунэхэм дунэе тарихъ-культурэ мэхьанэ зиІэ кІэнхэм ястатус ягъэгъотыгъэныр ары.

— Гъогуонэ къин тызтеуцуагьэр, ау тэ ащ тыдэхынэу тимурадэп. ИщыкІэгъэ тхылъхэм ягъэхьазырын, дольмен культурэм хэхьэрэ испунэхэм язытет иуплъэкІун, маршрутхэм ягъэнэфэн тишъыпкъэу тахэлэжьэщт. — хигьэунэфыкІыгь Игорь Огай.

ЛІэшІэгьубэ хъугьэу тарихълэжьхэмрэ археологхэмрэ дольмен культурэм, ижъыкІэ Адыгеим щыпсэущтыгъэхэу испунэхэр зыгъэпсыгъэхэм шъэфэу апылъыр зэрагъашІэ ашІоигъу.

Испунэхэр Мысыр ипирамидэхэр загъэпсыгьэхэ лъэхъаным ашІыгъэхэу алъытэ. Ау непэ зекІохэм ахэм янахьыбэр алъэгъунэу амал яІэп. Адыгеим испунэу къинэжьыгъэр мэкІэ дэд, адрэхэр цІыфхэм, уахътэм зэщагьэкъуагьэх, чІычІэгь хъугьэх.

Адыгеим культурэ кІэным икъэухъумэнкІэ ыкІи игъэфедэнкіэ и Гъэіорышіапіэ къызэритыгъэмкІэ, джыдэдэм Адыгеим икультурэ кІэн 3084-рэ къэралыгъо учетым хэт. Культурэ кІэным ызыныкъо нахьыбэр археологием исаугъэтхэм ахалъытэ, ахэм ащыщхэр лъэшэу зэщыкъуагъэх.

ЗЕКІОНЫР

Швейцарием и офш ак і э Адыгеим щыпхыращы

«Адыгеим икъушъхьэхэр гъэлэжьэгъэнхэмкіэ Іофтхьабзэхэмрэ къушъхьалъэхэр гъэloрышІэгъэнхэмрэкІэ швейцарцэхэм аіэкіэлъ Іофшіагъэхэр» зыціэ Дунэе коллоквиум Адыгэ Республикэм икъэлэ шъхьаІэ чъэпыогъум и 8-м щыкІуагъ. Ащ кіэщакіо фэхъугъэх гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтыр, шіэныгъэхэмкіэ Урысыем иакадемие этнологиемрэ антропологиемрэкіэ иинститут, КъохьэпІэ Швейцарием прикладной шіэныгъэхэмкіэ университетэу щыІэм менеджментымкІэ иапшъэрэ еджапіэ.

Зэхахьэр шІуфэс гущыІэкІэ къызэІуихыгъ гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтым ипащэу Бырсыр Батырбый. Зэlукlэгъур гъэшlэгъонэу кІуагъэ. Ащ Швейцарием,



мэгъэным, зекІоныр щызэхэщэгъэным, ар федэкъэкІуапІэ шІыгьэным апыль цІыфхэр, министерства ыкІи комитет зафашъхьафхэм япащэхэр къыщыгущыІагъэх.

ІэкІыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ шІэныгъэлэжьхэм якъушъхьэхэр зэрагъэфедэхэрэр Францием, Москва къарыкіы- коллоквиумым къызэрэщаютагъэ шІэныгъэлэжьхэр хэлэжьа- гъэм Адыгеим зекІоныр щыгъэх, Адыгеим ичныопс къзухъу- зэхэзыщэрэ цныфхэм шүхгъэ

къызэрафихьыщтым щэч хэлъэп. БгъуитІумкІи мурадэу зыфагъэуцужьыгъагъэр гъэцэкlагьэ хъугьэ, тапэкІэ Іоф зэрэзэдашІэштымкІэ зэзэгьыныгьэ зэ-

Коллоквиумыр зэрэкІуагъэм фэгъэхьыгъэ тхыгъэ тигъэзет мэфэ благъэхэм къыхиутыщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ. Сурэтыр коллоквиумым къы-

ХЭБЗЭГЪЭУЦУГЪЭХЭМ АГЪЭНЭФЭРЭ ШЭПХЪАКІЭХЭР

Техникумхэр къэзыухынэу щытхэр дзэ къулыкъум ащэщтхэп

Къэралыгъо Думэм ятІонэрэ ыкІи ящэнэрэ еджэгъухэмкІэ ыштагъ техникумхэр, профтехучилищхэр ыкІи колледжхэр аухыфэкІэ дзэм защэщтхэ пІалъэр афызэкlахьанэу зыгъэнэфэрэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект. ФедерациемкІэ Советым исенаторхэм а документыр

игъоу залъэгъукІэ ыкІи Урысые Федерацием и Президент зиухэскІэ, рабочэ сэнэхьат зэзыгъэгъотырэ ыкІи тегъэпсыкъэзыухынэу щытхэм еджэныр хьэгъэ гурыт сэнэхьат зэрэрагъэгъотыгъэр къэзыушыхьатырэ диплом къызэратынэу щытхэр, ныбжьэу яІэм емылъытыгъэу, еджапіэм къычіатіупщыфэхэкІэ дзэ къулыкъум ащэщтхэп.

Шъыпкъэ, аш фэдэ фитыныгъэм мыбжыхьи, къихьащт илъэсым игъатхи кіуачіэ иіэгощтэп. Ащ кІуачІэ иІэ зыхъущтыр 2017рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-р ары ныІэп. Ащ ыуж зыцІэ къетІогъэ еджапІэхэм ащеджэхэрэр еджапіэр къаухыфэкіэ дзэм ащэным темыщыныхьэхэу гупсэфэу еджэныр лъагъэкІотэн фитхэу хъущт.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Видео шІыкІэм тетэу адэгущы агъ

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд и Къутамэу АР-м щыіэм ипащэу Къулэ Аскэрбый видео шіыкіэм тетэу Шэуджэн районым щыпсэухэрэм зэдэгущыіэгъу адишіыгъ. Ціыфэу къеоліагъэхэм яюфыгъохэм ядэјугъ, упчіэхэм джэуапхэр ариты-

УПЧІЭ: Илъэсыбэрэ агрономэу Шэуджэн районым сыщылэжьагь, Жъогьо Плъыжьым иорден, Щытхъум и Тамыгъэ къысфагъэшъошагъэх, АР-м и Ліышъхьэ унашъоу ышіыгъэм тетэу сипенсие ахъщэ тедзэу сомэ 2900-рэ къыфашІыгъэу къысаты. Ахэм анэмыкізуи «РСФСР-м изаслуженнэ агроном» зыфиторэ щытхъуціэр сиі, сэ зыр ары ар къызфагъэшъошагъэу республикэм исыри. Ащ пае сыда ахъщэ тедзэ къызыкІысамытырэр?

ДЖЭУАП: 2002-рэ илъэсым мыщ фэгъэхьыгъэ законэу къыдэкІыгъэм тынхэмрэ щытхъуцІэхэмрэ зэратыгъэхэу, мазэ къэс ахъщэ тедзэ зыфэкІон фаехэр щыгъэнэфагъэх. Ахэр УФ-м и ЛыхъужъыцІэ ыкІи УФ-м иорден, медаль, тамыгъэ е щытхъуцІэ зыфагъэшъошагъэхэр арых. Мы законым тыкъыпкъырык ызэ тэри ахъщэ тедзэхэр тэгьэнафэх. О зыфэпІогьэ тынхэр ащ щыгьэнэфагъэхэм ахахьэхэрэп. Шъыпкъэ, ощ фэдэу мэкъумэщ хъызмэтым илъэсыбэм зыкІуачІэрэ зишІэныгъэрэ хэзыльхьагьэу республикэм исыр макІэ. Ильэс 30-м нахь мымак/эу къуаджэм щылэжьагъэхэм япенсие 2016-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу процент 25-кІэ къэІэтыгъэным фэгъэхьыгъэ закон УФ-м и Къэралыгьо Думэ блэкІыгьэ ильэсым ыштагьэшь, зипенсие къыхэхъощтхэм ори уакъыхиубытэнэу тыщэгугъы.

УПЧІЭ: Джырэблагъэ сишъхьэгъусэ ыныбжь илъэс 80 хъугъэ. Ащ фэшІ типхъорэлъф пшъэшъэжъыеу къылъыплъэрэм компенсацие фагъэнэфэнэу ар зипшъэрылъ къулыкъухэм зафэдгъэзагъ. Пшъэшъэжъыем янэ-ятэхэр зэримы і эжьхэм фэші (по потере кормильца) пенсие къызэратыхэрэм ащыщ. Ащ къыхэкІэу янэжъ зэрэлъыплъэрэм пае ахъщэ къыфэкіонэу щымытэу къытаlуагъ. Зэрэхъурэмкlэ, янэ-ятэхэр иІэхэмэ, янэжъ лъыплъэнэу фитыныгъэ къыратыщт, ахэр имыІэжьхэмэ, къыратыщтэп. Сыда ар къызыхэкІырэр?

ДЖЭУАП: Ащ фэдэ компенсациер цІыфым къызкІыратырэр а зыльыпльэрэм уахьтэу тыригьэкІуадэрэм къык юці юф ышіэн амал зэримы ізу, лэжьапк ізр зэрэчІинэрэр ары. Пенсие къызыфакІорэм ащ фэдэ ахъщэ къыратырэп. Нэмыкізу юф ышіэн амал иізу, ау юфшіапіз Іумыт горэ уишъхьэгъусэ къылъыплъэнэу жъугъэнафэмэ нахьышІу.

УПЧІЭ: 2015-рэ илъэсым имэзае пенсием сыкіощт. Пенсиехэм ягъэпсынкіэ шэпхъакіэу аштагъэм кіуачіэ иіэ мыхъузэ фитыныгъэў пенсиехэмкіэ щыіагъэхэр згъэфедэнхэ слъэкіыщтхэмэ къысэпіонэу сыфэягъ. Непэ ціыфым пенсиер фагъэнэфэным пае анахь макізу Іофшіэгъэ илъэси 5 иІэн фаеу шыт. шэпхъакІэхэм къызэрэдалъытэрэмкіэ, ар илъэс 15 къэхъущт. Ащ фэдиз Іофшіэгъэ илъэс зимыіэхэм сыда ашіэщтыр?

ДЖЭУАП: Пенсиехэм ягъэпсынкІэ шэпхъакІэу агъэнэфагьэхэр о къыбнэсыщтхэп, сыда пюмэ мы ильэсым итыгъэгъазэ и 31-м нэс къалъытэщтыр. Мыщ дэжьым 2002-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м нэс юфш ыгъэ ильэсэу уи Іагьэр, ащ ыпэрэ ильэси 5-м лэжьапк Ізу къыуатыгъэр, страхованиемк і взносхэр къыщыдальытэщтых. Шъыпкъэ, непэ щы Іэ законымк Іэ, Іофш Іэгъэ илъэсхэр 5-м нахь мымакізу уиізнхэ фае. Шэпхъакізхэм къызэрэдальытэрэмк Іэ, 2025-рэ ильэсым нэс ар ильэс 15-м нэсынэу щыт, ау ащ игъорыгъоу къекІолІэщтых. 2015-рэ илъэсым ІофшІэгъу илъэси 6 цІыфым иІэн фае, нэужым ильэс кьэс зы ильэс хэхьощт, аущтэу юфшіэгьу илъэс 15-м нэсыщт.

Мыхэм анэмыкі упчіэхэри Къутамэм ипащэ къыратыгьэх, ягумэкіхэмкіэ къыдэгощагьэх. Зэкіэми, зи хэзыгъэ имы ву, джэуап агъотыгъ.

Адыгэ Макь

Адыгеим и Мафэ

щыхагъэунэфыкІыгъ

Мыекъуапэ дэт кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэу N 9-м Адыгэ Республикэм и Мафэ ипэгьок эу Іофтхьэбзэ гъэшІэгьонхэр щызэхащагьэх. Ахэм ахэлэжьагь кіэлэціыкіу орэдыю-кьэшьокіо купэу «Ащэмэз» зыфиюрэр.

КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэр ижъырэ хьакІэщхэр зэрэщытыгъэхэм фэдэу гъэпсыгъагъэ. Мыр мэфэкІым зэрэфагъэхьазырыгъэр тызэрэч ахьэу нафэ къытфэхъугъ. Дышъэ ІуданэкІэ хэдыкІыгъэхэм къащегъэжьагъэу адыгэ Іэмэ-псымэхэу шыкІэпщынэм, пхъэкІычхэм, нэмыкІхэми хьакІэщыр къагъэкІэракІэщтыгъ. Пчэгум Іэнэ хъурае итыгъ. Адыгэ ныпэр, дэжъые быракъыр дэпкъым пылъэгъагъэх. МэфэкІым хэлэжьэгъэхэ кlэлэціыкlухэми зезыщагьэхэми адыгэ шъуашэхэр ащыгъыгъэх. Адыгеир республикэ зэрэхъугъэм икъэlотэнкlэ loф-

тхьабзэр къырагъэжьагъ. Нэужым сабыйхэм чэзыу-чэзыоу яхэку гупсэ фэгьэхьыгьэ усэхэр къаlуагъэх, лъэпкъ къашъохэр къашІыгъэх.

- Ижъырэ лъэхъаным адыгэмэ ахэлъыгъэ шэн-хабзэхэм ащыщхэр чІэнагъэ мэхъух. Ащ пае ижъырэ шэн-хабзэхэр къизыІотыкІырэ Іофтхьабзэхэр зэхэтэщэх, — elo мы кlэлэцыкіу іыгъыпіэм ипащэу ПіатІыкъо Тэмарэ. Ахэм сабыйхэр нэІуасэ афэтэшІых.

МэфэкІыр зезыщагъэр кІэлэпloу Датхъужъ Свет. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, музыкальнэ пащэу Къудайнетэ Анисет игъу-

сэу Іофтхьабзэр гъэшІэгьонэу зэрашІыштым яшъыпкъэу Іоф дашІагъ. Ижъырэ шэн-хабзэ--ыст Ілефеми усстытовнести дех щыраютык і ынхэр ары ахэм пшъэрылъэу зыфагьэуцужьыгъа-

гъэр. Нысэищ орэдхэр, сабыйхэр къызыдэшъощт мэкъамэхэр тэрэзэу къыхахынхэм бэрэ пылъыгъэх нахь мышІэми, агукІэ зэрэфэягьэхэу мэфэкІыр рагъэкІокІын алъэкІыгъ. Апэрэ такъикъым къыщегъэжьагъэу къекІолІагъэхэм янэплъэгъу пчэгум тырамыхэу, лъэшэу ашІогъэшІэгъонэу еплъыгъэх.

Непэрэ мэфэкІым ипэгьокІэу сабыйхэм, кіэлэціыкіу іыгъыпіэм иіофышіэхэр яіэпыіэгьоу, нысэр къызэращэрэр къагъэлъэгъуагъ. ИжъыкІэ адыгэхэм янысащэ шэн-хабзэу пылъыгъэхэр къыраІотыкІыгъэх. Ныса--ежд мехеlлы меш междын жеждын жемден жемден жемден жеждын жеждын жемден гукІэ зэфэшъхьафхэмкІэ анахь лъэшыр зэрэщагъэунэфыщтыгъэр сабыйхэм къызэрагъэлъэгъуагъэр къыхэдгъэщы тшюигъу. ДжэгукІэхэу «Шыу», «Шъозэтех» зыфиlохэрэмкlэ зэнэкъокъугъэх, лъэшэуи сабыйхэм ахэр ашІогъэшІэгъоныгъэх. ДжэгукІэу «Шыу» зыфиІорэм кІэлэцІыкІуитІу джэголъэ шы цІыкІухэм атесэу къызэпэчъагъэх, апэ къэсыжьырэм текІоджэгум падзэжьыгъ, анахь дэгьоу къэшъуагъэм дэжъые быракъ шіухьафтынэу ратыгъ. КІэлэціыкіухэр агу етыгъэу мәфәкі Іофтхьабзәм хәләжьагъэх. Ахэм яшъыпкъапІэ рахьылІэзэ усэхэр, орэдхэр къаlуагъэх, къэшъо зэфэшъхьафхэр къашІыгъэх. МэфэкІым къырагъэблэгъэгъэ кІэлэцІыкІу орэдыІо-къэшъокІо купэу «Ащэмэзыр» сабыйхэм джэгур зэращэнымкіэ Іэпыіэгъу къафэхъугъэх. Іофтхьабзэр удж хъураекіэ зэфашіыжьыгь.

ныгъэр иягъ. Нэужым пчыхьэ

КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэм мэфэкІыр зэрэщырекІокІыгъэм охътабэ ымыхьыгъэми, нысащэр адыгэ хабзэхэмкІэ зэхащагъ ыкІи къекІолІагьэхэм лъэпкъым дехемы ишэн-хэбзэ дахэхэм ащыщхэр агу къагъэкІыжьыгъэх. Мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэр къыткІэхъухьэрэ сабыйхэм ядгъэлъэгъухэу, тилъэпкъ итарихъ, икультурэ ядгъашІэхэ зыхъукІэ, яхэку шІулъэгъуныгъэ фыряІэу къэтэджыщтых.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.



«Къэнэф»

Зыныбжь хэкІотагъэхэр гъогу хъугъэшіагъэхэм ахэкіуадэхэу е шъобжхэр ахахыхэу бэрэ мэхъу. Тэрэзэу зэхэзымыхэу е зымылъэгъоу, якіо ипсынкіагъи къыщыкіагъэхэм къалэм е районым ягъогухэу транспортыр зытизхэм ащызекІонхэр къин къафэхъу.

щыпсэурэм автомобилэу «Фольрифэзэ, Іоныгъом и 25-м чэ- гъынхэм нэфынэм къезыгъэгъэщым станицэу Дондуковскэм зэжьырэ пкъыгъохэр тедэгъалъэс гъогурыкІом щытехьагь. 1938-рэ илъэсым къэхъугъэ гъэр къылъэгъуныешъ, тхьамыхъулъфыгъэм зэпырыкІыпІэм кІагъор къэмыхъущтыгъэнкІи фэмыгъэнэфэгъэ чІыпІэм гъо- хъун.

Джащ фэдэу, Мыекъуапэ гур щызэпичыщтыгь. Мы хъугъэшІагъэм пенсионерым шъобж ксваген Тигуан» зыфиlорэр зэ- хьылъэхэр хихыгъэх. Ащ ищыгъэхэмэ, водителым хъулъфы-

Зыныбжь хэкІотагъэхэм я Дунэе мафэ гъогу-патруль къулыкъум ибатальон шъхьаф хэтхэм Іофтхьабзэу «Къэнэф» зыфигорэр Мыекъуапэ щыра-

гъэкІокІыгъ. Анахьэу анаІэ зытрагьэтыгьэхэр зыныбжь хэкІотагъэхэр ары. Ахэм нэфынэм къезыгъэгъэзэжьырэ пкъыгъохэр афагошыгъэх, пэшІорыгъэшъ зэдэгущы Іэгъухэр адашІыгъэх.

Машинэ зефакІохэми джыри зэ агу къагъэкІыжьыгъ гъогурыкІоным ишапхъэхэр агъэцэкІэнхэ, гъогум щысакъынхэ зэрэфаер, зыныбжь хэкІотагъэхэм, гъогум щызекІорэ пстэуми лъытэныгъэ афашІызэ зекІонхэу зэрэщы-



Улъэсми усакъын фае

Мы илъэсым пыкіыгъэ мэзиим къыкіоці Адыгэ Республикэм гъогу хъугъэ-шіэгъэ 318-рэ щагъэунэфыгъ, ахэм нэбгырэ 74-рэ ахэкІодагъ, 351-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр ахахыгъэх. Анахь узгъэгумэкіынэу щытыр лъэсэу къэзыкіухьэхэрэр хэлэжьагъэхэу хъурэ хъугъэ-шlагъэхэр арых.

Джащ фэдэу мы илъэсым лъэс гьогурыкІохэм апкъ къикІзу хъугъэ-шІэгъэ 37-рэ республикэм щагъэунэфыгъ, ахэм нэбгырэ 11 ахэкІодагъ, 29-мэ шъобжхэр ахахыгъэх.

Мафэ къэс мы гумэкІыгьом нахь зыкъеІэты. Машинэхэр нахьыбэ зыщыхъурэм гъогум зэпырыкlыхэ зыхъукlэ лъэс гъогурык охэри нахь лъэшэу зыфэсакъыжьынхэ фае, гьогурыкІоным ишапхъэхэр аукъохэ хъущтэп.

Шапхъэхэр анахьэу зыукъохэрэр кіэлэціыкіухэр арых: машинэр благъэу къэсыгъахэу гьогум зэпырэкlых, ыпэкlэ кlорэ транспортым е щытым ошІэдэмышІзу къыкъокІых, фэмы--е чыпы жылырэкІых.

Гъогу хъугъэ-шІагъэхэм япчъагъэ къыщыгъэкІэгъэным пае пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэу «ЛъэсрыкІу» зыфиюрэр гьогупатруль къулыкъум ибатальон шъхьаф мы мазэм и 3-м ыублагьэу и 13-м нэс ригьэкІокІышт.

Лъытэныгъэ зыфэтшІырэ лъэс гъогурыкохэр! Гъогурыконым ишапхъэхэр жъугъэцакІэх, такъикъ заулэ къызэрэжъугъэнэщтым пае шъуищыІэныгъэ шъумыты.

Юлия МАНЖУРИНА. Гъогурыкіоныр щынэгъончъэнымкіэ инспекцием игъогу-патруль къулыкъу ибатальон шъхьаф иинспектор, полицием икапитан.

V==V==V==V==

Лъэшыщэу зэрэ-

чъэхэрэм пае гъогу

хъугъэ-шІагъэ къэ-

мыгъэхъугъэным

фэшІ Іоныгъом и

26-м къыщыуб-

лагъэу мы мазэм и

5-м нэс пэшІоры-

гъэшъ Іофтхьаб-

зэхэу «Скорость»

хэрэр гъогу-пат-

руль къулыкъум

зэхищагъэх.

щынэгьончьэ бгырыпхыр зэра-

мыгъэфедэрэм, 967-р лъэшыщэу

зэрэчъэхэрэм афэгъэхьыгъэх.

Гъогу-патруль къулыкъум иба-

ыкІи «Щынэгъончъэ

бгырыпх» зыфиlo-

ибатальон шъхьаф

республикэм щы-

Мы уахътэм къыкІоцІ

административнэ хэбзэукъоныгъэ 3517-рэ къыха-

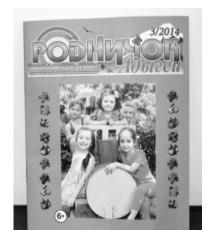
гъэщыгъ, ахэм ащыщэу 271-р

тальон шъхьаф джыри зэ машинэ зефакІохэм агу къегъэкІыжьы шапхъэхэмкІэ гъэнэ-

фагъэм нахь лъэшэу зекіохэ зэрэмыхъущтыр. Пстэуми ашІэн фае нахь макізу чъэхэ къэс гьогу хъугьэ-шІагьэ къэмыгьэхъугъэнымкІэ амалхэр зэрэнахь инхэр, хъугъэ-шІагъэм къызы-

дихьырэ шъобжхэри нахь щынэгъончъэу зэрэщытхэри.





УрысыбзэкІэ къыдэкІырэ кІэлэцІыкІу журналэу «Родничок Адыгеи» зыфиІорэм ибжыхьэ чэзыу къытіукіагъ. Ар мы охътэ зэпэшІэтым фэдэу гоІоу, дахэу зэкіэшіыхьагъ. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом итхъагъо зэхэзышІэгьэ тиреспубликэ икІэлэцІыкІухэм ясурэтхэр журнал кІышъоми, ащ ыкІоцІи ащытэлъэгъух. Фабэр, тыгъэр, псыр,

Уигъэзэщырэп, гъэшІэгъоныбэ дэт

жьы къабзэр еджакІохэм къызэрякІугъэр ятеплъэ-Іуплъи, ягъэпсыкІи къахэщы. Іоныгъом и 1-м Адыгеим ит еджэпІэ зэфэшъхьаф пчъагь япчъэхэр ахэм къафызэlуахыжьыгъэх, шІэныгъэ ыкІи гъэсэныгъэ сыхьат гъэшІэгъоныбэр джы къяжэ.

УсакІом зэриІуагъэу, «Бжыхьэр — дышъэ-пкlэшъэ уахът». Ар анахьэу зыгу нэсыпэхэрэр кіэлэціыкіухэми ахэтых. Джахэм ащыщых КощхьаблэкІэ Диана Васильевар, София Ищенкэр, ублэпІэ классхэмкІэ егъэджакІоу С. Чыржьыныр, МыекъуапэкІэ Василий Курбатовыр. Мыхэм усэкІэ бжыхьэр дахэу къыраютыкыгъ. Егъэджэн-пІуныгъэм, культурэ Іофтхьабзэхэу кІэлэцІыкІухэм

афызэхащэхэрэм яхьылІэгъэ тхыгъэ кіэкіхэми къыткіэхъухьэхэрэр дунаим зэрэхэуцохэрэр уагьашіэ. Гущыіэхэу «педагог» ыкІи «каникулы» зыфи-Іохэрэр бзэу къызхэкІыгъэхэри, зэрэзэхэт лъапсэхэри къыщы-Іотагъ журналым, уишІэныгъэ хагъахъо. КІэлэцІыкІухэм ашІогъэшІэгьонэу, нахь зэрагьашІэмэ ашІоигьоу щыІэр зэрэбэм ишыхьатых еджэн сыхьатэу «Поговорим о космосе» ыкlи «Глобус» зыфиlорэ тхыгъэхэр. Республикэм зыцІэкІэ еджэгьэхэ лъэпкъым ехьылІэгъэ шІэныгъэхэр Адыгеим икІэлэцІыкіухэм аіэкіэлъхьэгьэныри журналэу «Родничокым» къыделъытэ. Журналистэу ТІэшъу Светланэ ахэм кІэкІэу къафиІотагь дунаим щитэкъухьагьэ

хъугъэ адыгэхэм ащыщхэу Тыркуем ит къалэу Самсун щыпсэухэрэм ящы акіэ зыфэдэр. Адыгеим икІыгъэу Унэрэкъо Гощнагъо, пшъэшъэ ныбжыкІэм, щытхъу хэлъэу Самсун университетым хэт еджапІэм инджылызыбзэр кІэлэцІыкІухэм зэращаригъашІэрэм уегъэгушхо.

Гъэсэпэтхыдэ-усэ ытхыгъ Кощхьэблэ районымкІэ Натырбые щыщэу Влад Бурьяновым «Книга в моей жизни» ыloy. Тхылъхэм яхьатыркІэ шІэныгъабэ зэрэдгъотырэр, ахэр зэрэхъарзынэхэр мэкъэ ІэтыгъэкІэ къышеІо.

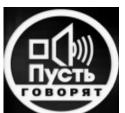
НэкІубгъоу «Нескучайка» зыфиюорэм къихьэрэ кроссвордхэр сыдигъуи гъэшІэгъоных, уигулъытэ агъэчаны. Гъэзетэу «Советская Адыгеям» журналист цІыкІухэр зэрэщырагъаджэхэрэм ехьылІэгъэ тхыгъэм, «Патриотизмэр тыдэ къыщежьэра?» зыфиlохэрэм уапэкІэ уагъаплъэ. Мыекъуапэ ыкІи республикэм иеджапіэхэм якіэлэеджакіохэм журналым зэпхыныгъэ дахэ зэрэдыряІэм уегъэгушІо. Ксения Беловицкаям (лицееу N 19-р), Оксана Безмельницынам ятхыгъэхэм, япшысэхэм уагъэра-

Республикэм ит районхэм къаратхыкІыхэрэ къэбар зэфэшъхьафхэри журналым дэтых. Адыгеим исабыйхэмрэ икІэлэцІыкІухэмрэ зэрэнасыпышІохэр тхыгъэхэми, сурэттехыгъабэми къахэщы.

«Родничок Адыгеим» мыпшъыжьэу Іоф дэзышІэрэ редакторэу Бэгъушъэ Марыет, сурэтышІ у А. Сергиенкэм, нэмыкіэу журналым зиіахь хэлъхэми «тхьашъуегъэпсэу» тхылъеджабэм аціэкіэ ятэю.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

О ШІОШІ-ГУПШЫСЭХЭР



«СІэхэмкІэ ошъуапщэхэр зэlузгъэкlотыных»

Андрей Малаховым икъэтынэу Гупчэ телевидением иапэрэ канал пчыхьэ къэс щыкорэм хахьэу «Я тучи разведу руками» зыцІэу бэмышІэу къыгъэльэгъуагъэр щэч хэльыгьэп кьиныгьор зэхэзышІэгьэ цІыф горэм зэрэфэгьэхыгьагьэм.

Ащ фэдизэу мы къэтыныр къэсымыгъэгъунэрэми, мы чэзыур зыфэдэщтыр сшІэмэ сшІоигъуагъ. Владикавказ щыщ бзылъфыгъэ ныбжьыкІэу Сакинат Магомедовам ар фэгъэхьыгьагь. Сабый насыпынчьэу, ыluтly гомытэу ар къэхъугъ. Врачхэм, зэрэхабзэу, ны ныбжьыкІэр хъурэм щагъэгъозагъ, ащ фэдэ сабыир ппІуныр зэрэкъин дэдэр, къычlинэу, ышъхьэ ифэшІу ихьажьымэ псауныгъэ тэрэз зиІэ сабый джыри ыгъотын зэрилъэкІыщтыр къыраІуагъ. Ау ныр ащ ешІугъэп, сабыир къычІихыжьыгъ. Шъыпкъэ, ащ тыр къыгъэцыхагъ, ахэкІыжьыгъ. Тхьэм къырипэсыгъэм ныр еуцолІагъ, ау къыгуры Іощтыгъ илэгъу пстэумэ афэмыдэу, амалынчъэ сабыир ежь-ежьырэу зыфырикъужьэу, цыхагъэ къыхэмыфэу, шэн пытэ хэльэу пІугьэн зэрэфаер. Егъэлыегъэ убзэр, фэшіэ-къыпекіокіыр ным апэщигъэзыягъ, псэ къезытыгъэ Тхьэшхор пшъэшъэжъыем къыдеІэным щыгугъыгъ.

Сакинат нэпкъ-пэпкъ дахи, пкъы гохьи джы иІ. Гуфаплъэу уемыплъымэ, зы дагъо гори иІэми уегуцафэрэп. Ыныбжь (38-рэ) нахь макіэ еоты, ІугьэшІыгьэ зэкІужь, нэгушІо шъхьафит. Унагьо иІ. КІэлэ псаушху ишъхьэгъусэ, сабыитlу кlалэрэ (14 ыныбжь), пшъашъэрэ (4 хъугъэщт) — зэдапіу.

Мыщ дэжьым тІэкІу къытезгъэзэжьынышъ, илъэси 4 нахь ымыныбжьэу янэ узыгъо Іаем иліыкіи, пшъэшъэжъые сэкъатыр ибэу къызэрэнэгъагъэм игугъу къэсшІыщт. Ныр ышыпхъу къелъэјужьыгъагъ сабыир ыпіунэу, гум римынэнэу. Янэшыпхъум зэрищэлІэжьи, ибын нэбгыритф я 6-у ыпІугъ, ащи шъхьэгъусэ иІэжьыгъэп. Ау къэтыным хэлэжьэгъэ нышыпхъум къызэријуагъэмкіэ, Сакинат ицІыкІугьом къыщегьэщымыщтэу, ащ зэрэпэшіуекіощтым фаблэу щытыгъ. Пшъэшъэжъыер, епіожьын имыщыкіагьэу, чанэу, хъупхъэу, гухьэшІухьэу, сыдрэ Іофи ышІэным фэхьазырэу, ышіэу, шіуагъэ сыдымкІи къыгъакІоу къызэрэтэджыгъэр нэку-нэпсэу ерагъэу къыІотагъ.

Анахь бгъэшІагъо икъурэр Іитіур зимыіэ Сакинат ылъакъохэр, лъэкъо лъэхъуамбэхэр, зэригъэlорышlэхэрэр ары. Ащ лъакъокІэ зызэритхьакІырэр, ащкіэ Іэпкіэ-лъапкіэу зыфаер зэришІэрэр зыфэбгъэдэн пшІэрэп. Непэ бзылъфыгъэ ныбжьыкІэр илэгъумэ адештэ ыкІи ашъхьадэкІы. Матхэ, мэусэ, зыгъэдэхэн-зыгъэкІэрэкІэн Іофыр (косметолог, маникюр, педикюр) ешІэ, пщэрыхьаным тегьэпсыхьагь, кІэгьэкІ сыдымкІи иІ, ыгу зыкІи Іэпызырэп, дунэе нэф бзый пэпчъ иlахь хэлъэу елъытэ, ащ егъэгушхо. ЛІыгу кІоцІылъ. Сакинат тІо

ау сабыир сымаджэу къэхъун фэдэу къызыраюм, лым ар къычІинэмэ нахьышІоу, нэмыкІ хэкіыпіэ щымыіэу ылъытагъ. Ау ежь Сакинат ащ фэдэ зекІуакІэ къызхигьэфагьэп, ышІэщтыгь ежь ышъхьэкІэ а сабыир зэрищыкІагьэр, ежь икІал, нэмыкІ горэми иІоф хэмылъэу къэхъущтым, джар изэхэкІыжьыкІзу апэрэм къыгокІыжьыгъ. Ащ ыуж уахътэ тешІи, шъэожъыери псаоу иІэу, дахэу зиІэтэу, нэІуасэ зыфэхъугъэ кlалэмрэ ежьыррэ янасып зэхэлъ хъугъэ, пшъэшъэжъые псау цІыкІуи яІ. Арышъ, илъфыгъэхэмкіэ, иунагъокіэ джы насыпышІу Сакинат.

Ащ иІэбакІэ, цапэкІэ хьакъушыкъухэр къызэриштэхэрэр, лъакъор Іэ папкІэу зэригъэфедэрэр гъэшІэгьон дэд. Бзылъфыгъэ ныбжьыкІэр спортым фэщагь, гъэхъагъэхэри иІэх тхэквондомкІэ мастерыцІэр къыфагъэшъошагъ, шъолъыр зэнэкъокъухэм ахэлажьэ, Урысыем щыкохэрэми коу къыхэкІы. Сакинат Магомедовар сэкъатныгъэу иІэр ІэпэещэкІ зышІырэмэ ащыщэп: лІыхъужъныгъэ хэлъэу щыІэныгъэм хэт. Сыд фэдэрэ пщэ шІуцІи зэрэзэхитхъыщтым, зэрэзэбгырищыщтым ицыхьэ телъ, гушхо зиІэ, теубытагьэ зыхэль бзыльфыгъ. УщыІэным къикІырэр уоэнэныр арэу зэрэщытыр рэ мафэхэм къащегъэжьагъэу жьагъэу иным фэдэу, къиным дэкІуагъ, кІалэр апэрэм ий, бэшІагъэу ышъхьэкІэ ыгъэунэ-

фыгъ. ЩыІэныгъэм пшІэрэмкІэ узэригьэгушІожьыщтыр ышІошъ хъупагъэ ыкІи пытэу ыгу риубытагъ. Гуегъу лые къыфашІыным фаеп Сакинат, цІыфы пэпчъ фэукІочІыщтэу, фэлъэкІыщтыр, шІункІэу къызэпичын ылъэкІыщтыр зэрэбэр ышъхьэкІэ ыгъэунэфыгъ, ау зышІоигъом хэкІыпІэ къызэригьотырэр ешІапэ.

Ежь фэдэу къэхъугъэ кІэлэцІыкІухэм е нахь ныбжь зи-Іэхэм ар къяджэ агу зэмыгъужьынэу, зыфамыгьэгьужьынэу, пкъы псаоу ахэлъ пстэумкІэ зэралъэкІэу щыІакІэм зыхагъэнэнэу, ащ зыкъыщырамыгъэнэнэу.

Сыдэу гъэшІэгьона цІыфым иамал нахь макІэ къэс, ыгукІуачІэ нахь лъэш зэрэхъурэр, щыІэныгъэм нахь фэкъаигъэу зызэрэфикъудыирэр. Тэ, пкъы псау-гу псаухэм, ушъхьагъуишъэ къэдгъотызэ тимафэхэр, мазэхэр, илъэсхэр блэтэтІупщых шъхьахынагъэр къыттекІоу. Мы къэтыным ыуж джыри зэ нафэ къытфэхъугъ шыкур ин сыдымкІи уијзу, гъашјзм уасэ фэпшјзу, ащ уигъэгушІоу, уигъэгушхоу, зэпырыкіыпіэ-икіыпіэ ціыкіухэм зыхямыгъэlулlэу, пхэлъыр зыхэмыушъафэу, блэжьэу, уишІуагъэ зэкІыжьэу, узфэрэзэжьэу, къыошІэкІыгьэ цІыфыбэми уигъэпсыкІэ-шІыкІэкІэ, уиІофшіакіэкіэ щысэ уафэхъоу ыкІи уишІуагъэ якІэу ущыІэн зэрэфаер.

> **МАМЫРЫКЪО** Нуриет.



ум къынэсэу **матхэ**

драматургэу Хъурмэ Хъусенэ итхыгъэмэ узяджэкІэ,

къэлэмыр уфэчэфэу къэоштэ. Ащ хьарыф пэпчъ псэ къыпегъакІэ, уапашъхьэ итхэу къыбдэгущыІэрэм фэдэу узпащэ. Хъусен ицІыкІугьом къыщегьэжьагъэу Тхьэм къыхилъхьагъэу лъэпкъым къырыкІуагъэм ыгъэгумэкІэу, игупшысэ чанэу, lyпкlэу къэтэджыгъ. Къызэрыхъухьагъэр лэжьэкІо унэгъо хьалэл. Ятэу Хьаджмосэ щысэтехыпІэу, лэжьакіоу игугъу дахэкіэ чылэм щашіы-

Усакloy, тхакloy, щтыгъэ, янэу Кырыщ бзылъфыгъэ гушІубзьюу, зафэу гущыІэщтыгь, адыгэ пщынэр къыгъэгущыІэу, гъыбзэхэр Іупкі у къы і ощтыгь эх. Ахэм язэгуры і ожь унэгъо дахэ Хъусенэ ятфэнэрэ сабыеу къихъухьагъ. КІэлэ губзыгъэр нахыыжымэ акlырыплъэу, лъэпкъым шloy фишІэщтымкІэ идахэ аригъэІоным фэщагъэу къэтэджыгъ, итхыгъэхэр пасэу «Адыгэ макъэм» къыхиутхэу ригьэжьэгъагъ. Джы ахэр «Жъогъобынми», «Зэкъошныгъэми» къыхаутых, тхылъ пчъагъи къыдигъэкІыгъ усэхэри, поэмэхэри, пьесэхэри, романхэри адэтхэу.

Узіэпащэу, Іупкіэу жэбзэ къабзэкіэ адыгэ гущыіэжъ зэгьэзэфагьэкіэ шышъхьэІум и 1-м, зихэкужъ къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ пае, къытхыгъэ усэхэу «Фэсыжьапщи, силъэпкъэгъу гупсэхэр» шъхьэу зыфишІыгъэхэр лъэпкъым къырыкІуагъэу, тилъэпкъэгъоу итэкъухьагъэу тызыпэlапчъэм къинэу кіэхэкіырэр ыгурэ ыпсэрэкіэ зыхишіэу гум къегущыІыкІы. Адэ мары непэ Украинэм къинэу телъыр хэти елъэгъу, лажьэ зимыІэ сабыйхэу, нэжъ-Іужьэу хэкІуадэрэмэ гур агьэузы, хэти ылъэкІырэмкІэ адэІэпыІэ. Уегупшысэмэ,

заор хэти шъхьасырэп, Тхьэм ущеухъум, ахэм тиадыгэ лъэпкъ къинэу пэкІэкІыгъэр нэм къыкІагъэуцо. Хъусенэ фай ренэу хэтрэ лъэпкъи идунай мамырынэу, сабыйхэр насыпышІонхэу ыкІи щыІэкІэ дахэ пстэуми яІэным ренэу къыфэджэ. Сэлам дахэр щызэпагьохэу дунай рэхьат кІэхьопсышь, игухэлъхэри къыдэхъух. ТхэкІо ІэпэІэсэныгъэри къылэжьыгъ, игугъуи дахэкІэ Адыгэ хэкум щыІугъ, джыри бэрэ итхыгъэхэмкІэ тигъэгушІонэу фэтэІо, Хъусенэ фэдэу лъэпкъым нахьыбэ иІэнэу тыфэлъаІо. Опсэу, Хъусен, уигухэлъышІухэр къыбдэрэхъух.

ХЬАГЪУНДЭКЪО Щамсэт.

Мамхыгъ.



«...Шъыпкъэм ипсалъэ сигъэгумэк і эу сыгу щэшъхьалъэ»...

ЩыІэныгъэр дэгъоу зышІэу зыІорэ пстэуми ар къагурыю, хаплъэхэмэ, мыхъо-мышІэ жъугъэр халъагъоу, хэдаюхэмэ, цыфым емыпэсыгьэ гупшысэгущыІэхэр зэхаххэу щытыгъэмэ, дунэешхоу тызытетым ащ фэдиз щэчыгъуаехэр къытехъоныехэп. ЩыІэныгъэм хэмыдэlуахэхэри хэмыплъыхьахэхэри макlэп, ригъахъомэ-ришъужьэу, ельэпэкlаомэ, ритэкьоу, лэжьыгьэ къэмыкІыгъэми ымыгъапэу, кІымэфэ шхын былымхэм ямы выримыдзэу — ахэр нахьыбэ мэхъух. Джары ГъукІэлІ Нурбый зыгъэгумэкІрэр, ытхырэр бэшъ, ытхырэ пстэури джащ фэгъэхьыгъ. Ыныбжь лІы ныбжьым нэсыгъэшъ, иакъыл, щыІэныгъэм хаплъэмэ, ащ хабзэ хъугъэу лъапси шъхьапи ахэлъыр зэхифыным нэсыгъэшъ, къыІорэмрэ ытхыхэрэмрэ лъэпкъ лэжьыгъэм (охътэ кlэкlым къыкlоці) чlыпІэшхо щаубытыгъ.

Зэныбджэгъу зэпэблэгъэ дэдэу тыщымытыгьэми, тызэlукlэмэ, тызтегущы-Іэн-тызэгупшысэн Іоф дгъотэу, псынкІэу зэмызэщрэмэ тащыщыгь: сэ литературэм сыпыльэу, зыгорэхэри стхыхэу, студентхэр езгъаджэхэу апшъэрэ еджапіэм сыіутыгъ, ежь псэольэші тхьаматэу игъашІэ къыхьыгъ. Фэдэу къэбзэлъабзэу хъулъфыгъэ слъэгъугъэп, щыгъыр кІэпсыбз пшІошІэу, тучаным къычІахыгъакІэба мыр уигъаІоу утым дахэу ыгъэпліагъэу, непэрэзымафэм мызэу, мытюу псэолъэшіыпіэмэ ахэхьагъэми умышіэнэу шіоир хэгьэкіи, сэпацэ ицуакъэмэ атемылъэу, зыхахьэхэрэм къахэщэу (ежь къэмыгущыІэми, къэгущы-Іэрэм едэІоу, псалъэр къынэсыми, ари гупшысэ гъэнэфагъэм епхыгъэу), цІыф гъэшІэгъон.

Нурбый сэзыгъэшІагъэр КІыкІ Рэмэзан. Тызыlокlэм нэlуасэ тызэфишlыгъ, «сэшІэ, сэшІэ Казбек, ытхыхэрэм сяджэ». Ащ лъыпытэу: «профессорхэр тэ тиІофшІапІэ бэрэ къеблагъэхэрэп, сыд укъэзыхьыгъэр? УзыгъэгумэкІрэ щыІэмэ, умыукІыт». «КІо, квартирэ ціыкіу горэ къыратыгъэшъ, зыгорэхэм апылъ, чІэхьажьынэу фызэпыгъафэрэп», — къыІуагь Рэмэзанэ. «Ащыгъум, Рэмэзан, Казбек фэтэр ІункІыбзэр къыlых, унакlэхэм щыкlэгъабэ яlэуи къыхэкІы, щыкІагъэ горэ иІэмэ, фэдгъэтэрэзыжьын...»

Джаущтэу Нурбый нэІуасэ сыфэхъунэу хъугъэ, тызэlукІэ къэс игупшысэкІэ-гущыІакІэ згъэшІагъоу, «Сыдэу шІагъу шъыу мы адыгэ кІэлэ хъарзынэр зэрэмытхэрэр cloy» сегупшысэу. Ау сурэт ышІыныри икІасэу, бэшІагьэуи тхэу къычІэкІыгь — къыхэсыутыных, язгъэльэгъуных, сціэ рязгьэюн ыіуагьэп, редакцияпчъэмэ аlутэу, тхылъ тедзапІэмэ ачіахьэу альэгьугьэп. Апэрэ тхылъыр къызыхеутым, ыныбжь пенсием еблэгъэхагъ — тхылъым цІэу фишіыгъэри ащ епхыгъ: «Гъашіэм игумэкІхэр» — нэрылъэгъу: тхылъыр зытхыгъэр гъашІэ зыпэкІэкІыгъэ цІыф, илъэсхэмкІэ пштэми, ар бай, ау зэрэбай дэдэр гупшыс, гулъыт, акъыл, щыІэныгъэм еплъыкІэ-екІолІакІэу иІэр нэрылъэгъу шъыпкъэу зэрилъэгъурэр ары. Тхылъым икъежьапІэ, тхылъыр зыфэдэр къэзыІотэрэ сатыр заулэм мыш фэдэ гущы дехе цесф шым къыдэхьагъэхэм гупшысэу, гумэкlэу, гъашІэм иеплъыкІэу ахэтхэр гъэшІэгъоных». Шъыпкъэ ащ зыфиlорэр. Моу шъуеплъ зэ тхылъым зэlухыпlэу

фиухэсыгъэ сатырхэр зыфэдэхэм: «Хъулъфыгъэм ыгъэкІосэгъэ машІор зэкІэбгьэнэжьын олъэкІы, бзылъфыгьэм ыгъэкІосэгъэ машІор зэкІэбгъэнэжьын плъэкІрэп». Хэта къэзыІощтыр мы псалъэм и эк оц і мэхьанэ зыфэдэр? Сэ сшІэрэп ащ фэдэ: зэфэшъхьафэу бэу къэпІон плъэкІыщт, теубытагъэу мары зыми пфијощтэп. Гущыјэм осэшхо зэрэфишІрэр нэфэшъхьаф гупшысэ еппхын плъэкІрэп: «Гупшысэ пэпчъ акъыл псау, нэкІубгъо тхыгъ, тхылъ зэгъэфагъ. ЧІэнагъэу сиІэм игъунапкъэ сызэрэнэмысыгъэр къызгурэlo». Утхэн Іофыр хьалэ-балыкъ ехьыжьагъэхэм зэрафэмыдэр ГъукІэлІ Нурбый къыгъэшІагъэм къыгурыІоу къыхьыгъ: сэшІы псынкІэу оІокІэ, псэуалъэу пшІырэр оупІылыкІэ, сшІыгъэ умыІо, илъэсишъэ пчъагъэрэ ашІыгъэ унэпсэупіэхэр щыіэх, джащ фэд, гущыіэм хэпшІыкІырэр илъэсыбэм щыуугупшысыгъэу щымытмэ, зы чІыпІэ горэм унэу е нэмыкІэу пшІырэм зэгочыныгъэ къыфигъотыщт.

ГъукІэлІ Нурбый къэбар лъапсэу ыубытырэр ежь ылъэгъугъэу, пэкІэкІыгъэу, икъуаджэ къыщыхъугъэу, зэкіэми зэдашіэрэ къэбар: къэбарэп, щыіэныгъ, ліакъом ищыіэныгь, лъэпкъым илэжьыгьэ гор, цІыф къызэрыкІо горэм ищыІэныгъэ гъогу — ежь ян, ят, ягъунэгъу ныу, унагъу. «Къуаджэм зэкІэми щаштагъэу, шъхьащэ зыфашІырэ цІыфым уфэтхэныр нахь псынкі» зыіон мымакізу тхэхэрэми ахэт, зэрэщыт шъыпкъэр нэфэшъхьаф — ашІэрэр амышІэрэм фэдэу, утхакІоу щытмэ, плъэгъун фай, ашІэрэ къэбар-жъобар цІыкІухэр тхыгъэ сюжет пшІынхэ фай, етІани ашІэрэм ар пэшіуекіо хъунэу щытэп, кіэкіэу къэпіон хъумэ, бэмэ зэдашІэрэр апэрэу зэхахы фэдэу къэоІотэшъумэ, ащыгъум, аферэм, утхэкІо шъыпкъ. ГъукІэлІ Нурбый тхэкІо шъыпкъ, «ыпкъи», «ылъи», ымакъи уцугъэхэу — аужъыпкъэм зыщыуцун гъогу рымыкІуагъэм фэд: ытхырэ пэпчъ мэхьанэ хъарзынэ коцылъ, шъуашэ «мыр ищыкlагъ», «мырэущтыгьэмэ нахьышІугь» пІонэу щымытэу ытхыгъэхэр (орэкъэбар, орэповесть, орэусэ фаеми) зэкІэ зэкІэупкІыхьагьэ, жанрэм ихабзэр арызгъэнэфэн пІоми, амал къыпфэхъунхэу гъэпсыгъэх. Ытхыгъэхэм сыгу ымыштагъэ къахэкІыгъэп, ціыкіуи, ини, ежь ыіапэ къыпыкіыгъи, зэридзэкІыгъи: зыгорэмэ язгъапшэу арэп, апэзгъэуцужьрэпышъ, ар къабылкІэ шъуштэ, ежь-ежьырэу гущыІэрэ гупшысэрэ зэдэзыІыгъ тхакІу.

Арышъ, сэштэ «Хьанухьаджыкъохэр» повесть, иныкlай, зэтlысыгъокlэ уеджэнэу гъэпсыгъэ: игущыІи, исюжети укъатіупщырэп, ямышіыкізу ышіы шюигьоу ышыгьэкіэ арэп, щыіэныгьэм шъыпкъэныгъэ хьаламэтэу хэлъыр цІыфхэм ащыщ зэрэхъурэр, зэралэжьырэр, шъхьаф-шъхьаф псэукІэ иІэми («нэбгырэ пэпчъ изакъоу малІэ, къыбдэлІэщтыр къэгъотыгъуай», — ыІощтыгъ философэу Константин Леонтьевым), ахэр зы гупшысэм (лъэпкъ гупшысэм), зы Іофым щызэкъотыгъэх, зым илыуз адрэм ичэщ мычъыеу къахьыгъ. Повестыр «Хъурай» зыціэмкіэ къеублэ (ари повесть шъхьаф піоми хъущт, героеу хэт пэпчъ повесть шъхьаф, ауми, ахэр зэхэчъыгъэхэп, зэщыщэу зэхэблэгъэ, зэхэмызырэ къэбарышху). Ауми, зэкІэми зэдаугупшысырэ, зэдалэжьырэ гукъэкІыжьышхор лъапсэм

илъ: ціыфыр тэрэзэу щыіагъ піоным фэші, ышіэн фаер ышіэзэ щыіагъа, ауми арэущтэу зэримышІэн фаер ышІэзэ, шІэгъэ мытэрэзхэр къыхигъафэхэзэ (е щыІэныгъэм къышІухафэзэ), псэугъа? — упчІэхэр зым зыр ыужэу къыщышІоущых авторым: къэр ары къэбарыр къызэриублэрэр, аужырэ мафэ цІыфым фэхъужьыгьэр ары («Хымэ къин сыхэтэу макІэп Гъобэкъое къэхалъэм сыдэхьанэу зэрэхъугъэр», ышlагъэр, ымышlагъэр — зэкlэ щэчалъэм телъ — дунэе ехьыжьагъ: «Мэгу-Іэх, мэгумэкІых, мэгушІох, мэтхьаусыхэх, агъахъэрэ щымыlэу къезэрэфэкlых, ау гужъуагъэ ахэмытэу мыщ (къэм - **К. Щ.**) зэкlэри къекlужьых». «Къэхалъэр гъэлъэгъоныпІэп» зыІуагъэм тэрэзэу ыІуагьэп. «ЧІыгум къыхэкІыгьэр чІыгум хэкІодэжьын фае» зыІогъэ пегъымбарыри инэу хэукъуагъ. Ежьыри зыщымы!эжьыри илъэс миным ехъужьыгъэми, ибэнышъхьэ гупшысэри гухэлъри щагъэпытэжьэу цІыф кІуапІэу къэнэжьыгъ. Ислъам диным итарихъ мыщ къыщырегъажьэ. Ары къэхалъэр унэгъо Іофым шъхьарыкІыжьи, лъэпкъым ипкъэумэ зэу ащыщ зышІыгьэр. Ар зыгьэльапІэрэм зегьэльэпІэжьы. Жьымрэ кІэмрэ, блэкІыгъэмрэ къэхъущтымрэ алъапсэхэр мыщ щызэнэсых, гъашІэм ыуасэр къыбгурагьаюу, дунай еплъыкіэр щызэблэохъу. ГущыІэхэм уябгъукІон плъэкІрэп, якъэбзагъэ гупшысэу акІэлъыр нэфэ шъыпкъэу пхыращэу гъэпсыгъэ. Мы къэдгъэлъэгъогъэ сатырхэр публицистическэ статья птхыгъэми, екІоу хэуцонхэ фэдэу къысшІошІы: сурэт шыгьэ хэмыльэу, гьэдэхэгьэ юф ямы-Іэхэу къэІуагъэх. Ау гу лъымытэмэ мыхъунэу зы шІуагъэ ахэм ахэлъ: гущыІэ пэпчъ, гущыІэ зэгъусэ пэпчъ философиекІэ заджэхэрэ мэхьанрэ гупшысэрэ акІоцІыль: пегъымбарым ылэжьыгъэм охътабэ тешІэжьыгъэми, ащ цІыфхэр зыфещэх, нэбгырэ пэпчъ лэжьыгъэ иІэмэ — джары тхакІом зыфиюрэр, — чъыг ыгъэтысыгъэмэ, унэ ыгъэуцугъэмэ, псынэ ытІыгъэмэ, шъхьадж фашіэрэр ары, ышіэн фаер ыныбжь къеубытымэ, цІыфым ышІэныр иапэрэ Іэмыр. Джа философскэ гупшысэр пхырыщыгьэу цІыф насыпыбэ ГъукІэлІым тегъэлъэгъу, «щыІэныгъэ гъушъэр» художественнэ шъошэ иным ригъэкІун елъэкІы. РегъэкІу пІоныри «емыкlум» фэд (къызэрэкlэтlотыкlыжьыгъэр «тавтология» ащ раю — еджэрэм къытфигъэгъун), ауми, кІэгъэтхъыгъэн фае, ГъукІэлІым щыІэныгъэ къэбар къызэрыкІом поэтикэм къыдилъытэрэ лъэныкъохэр амалышіукіэ зыщыгъэфедэгъэ произведениябэ (мы тыкъызытегущыІэрэри зэрахэтэу) ытхыгъ. ІункІыбзэр зыфэдэри ыушъэфырэп: «Загъорэ цІыфыр дэгъоу плъэгъуным фэшІ укІэрыкІынышъ, чыжьэкІэ укъеплъын фаеу мэхъу. Гушъхьэм гупшысэу зэрихьэрэмэ уасэ афэпшІыным пае уахътэмрэ щы агъэмрэ зэпэщэчыгъэу икlэрыкlэу уеплъыжьын фае» зэбгъэпшэн, зэпэпщэчын, зэуутэкІын фае, ею усакюм, уахътэхэр, лъэхъанэхэр (щыІэныгъэм изэгозыгъо-зэпычыгъохэр), хъугъэ-шІагъэхэр, хъукІэшІыкІэхэр, цІыф шэнхэр, теплъэхэр, макъэхэр, дунаим имэкъишъэхэр, къэ-Іокіэ минхэу, бзэм иамалхэр, нэмыкіэу джыри бэ — щыІэныгъ зыфаІорэм гъунэнчъэ хъурэ лъэныкъуабэ иІэшъ ары. Повестыр зэш-зэшыпхъубэм, зэпхъорэлъфыбэ-зэ ахьыл-зэблэгъабэм яхьылІагъ, зым зыр къыкІиІотыкІыжьрэп, зым адрэр ыкъогъу къотэп, лІэкъо хабзэм рыпсэухэзэ, шъхьадж щыІэныгьэу Тхьэм къыфыхихыгьэр ищыІэныгьэу рэпсэу.

НыбжымкІэ уахътэм нахь щынахыыкіэхэмкіэ къэбарыр зэфэшіыжьыгъэу мэхъу, ауми, повестым зикъэбар хэлъ пэпчъ ымыгъэгъуащэу (дунаим ехыжьыгъэми, емыхыжьыгъэми) авторым хэти ичІыпІэ регьэуцо. Аужырэр, Уджыхъу Луизэ, анахьыкІэмэ ащыщ, ащ ишъхьэгъусэу Ахэджэго Казбек — сэри ахэр дэгьоу сэшіэх, апшъэрэ еджапіэм сащыдеджагь — цІыфышІухэу, хьалэлхэу, ямыІоф хэмыхьэхэу, дэгьоу еджэхэу. Казбек хьисапымкІэ факультетым чІэсыгъ, Луизэ — филологиемкІэ факультетым. Зэшъхьэгъусэ зэфэхъугъэх, сабыйхэр апlугьэх, ахэм ащыщ Ахэджэго Муратэ, Краснодар краим игубернаторэу А. Ткачевым илъэсыбэрэ Іоф дишІагъ, инасып къыхьыгъэп — игъонэмысэу идунай ыхъожьыгь, ІофышІурэ гущыІэшІурэкІэ цІыфмэ къахэнагъ. Ахэр зэкІэ ГъукІэлІым къеІуатэми умышІэу, ытхырэмрэ ыугупшысырэмрэ агузэгу хэтэу олъэгъу — ежьхэм ящы акіи, дунаеу зыхэтым цІыфмэ щырящыІакІэри. Бзылъфыгъэхэу повестым щыплъэгъурэмэ ащыщ горэм мырэущтэу ыкъо pelo (Сыф — ары къом ыцІэр — **Щ. К.**): «Икъун чІэнагьэу сиІэр, орыкІи сэрыкІи нахь гупсэф (Сыф заом Іуамыщэжьынэу, нэмык Іоф къыратынэу къыраlуагъ — К. Щ.) Шъыпкъэ, сикlал, о пшъхьэ уфитэп. УздагъакІорэм Тхьэм уинасып къыщегъакlу. Уишъуашэ унапэ, узыхэтыр уиакъыл...» Джы ныр анахьэу зыгъэгумэкІрэр илъфыгъэ риІощт: «Сыд фэдэ гъэхъагъэ уијэми, сыд фэдизэу лъагэу зыпіэтыгъэми, зы лъэбэкъукіэ къызэкІакІу. Азэнаджэм... ашъхьагъырэ уцупІэр пегъымбарым къыфегъанэ. Акъыл зиІэр Іэтыгъом ыгъэкІодырэп, ау акъылынчъэр корыпом рещало. Зыщымыгъэгъупш, уиакъыл къымыхьыгьэ тетыгьорэ къэмылэжьыгьэ шъуашъэрэ уалъыІэбэныр пщылІ шэных. Уасэ зыфэшІыжь. О пшъхьэ зэрэплъытэжь цІыфмэ узэралъытэщтыр», — бэкІае къыхэстхыкІыгъ, ау джыри къысфэжъугъэгъу Тхьэм ихьатыркіэ, уябгъукіон умылъэкІынэу гущыІэ шІагьох, гупшысэшхо ахэм текстым щызэрахьэ джаущтэу ГъукІэлІым игерой лъэпкъ лэжьыгьэм щыщэу къэтыгьэ мэхъу: Сыф янэ къыІохэрэр гущыІэ къодыехэп цІыфым иІушыгъэ зыхэлъ гущыІэхэр къыІонхэ закъор арэп, гукІэ ышыгьэр цІыфым ылэжьрэм, ар зэрэпсэурэм хэмылъмэ, Іушыгъэм лъапсэ фэхъущтэп. Джаущтэу лъэпкъым къызыдихьыгъэ Іушыгъэ-лэжьыгъэр тхакІор зытегущы времэ ащыщ шъыпкъэ мэхъу, къинымрэ зэфагъэмрэ зэгъусэхэу зыщыхъурэ кіуачіэм ипчэгу итхэу, ащ къыщылъагъохэу къычІэкІы.

Пъэпкъым къыпэжьыгъэ акъыпым гупшысэ-намысым урыджэгунэу щытэп, урылэжьэн, бгъэпсэолъэн фае, лъэпкъым къыкІэхъухьэрэ ныбжьыкІэхэр рыбгъашІохэзэ гъогу тэрэзым рытепщэнхэ фае — джары ГъукІэлІыр а Іофым зэреплъырэр. МэщбэшІэ Исхъакъ ехьылІэгъэ гупшысэ-гукъэкІыжь цІыкІу горэ (эссе — ащ раlo) ытхыгъ ГъукІэлІым — «Щэпсэух дунаим адыгэ лъэпкъхэр». Мары ыІорэр ГъукІэлІым: «МэщбэшІэ Исхъакъ ытхыгьэхэр лъэпкъ шъуашэкІэ ыфапэхи, гупшысэ хэхыгъэкІэ ыгъэкІэракІэхи, адыгэхэр зэрэдунаеу щызэлъашІэнхэу пчэгу Іэтыгъэм ригъэ-

НэкІубгъо заул ныІэп МэщбашІэм фэгъэхьыгъэу ГъукІэлІым ытхыгъэр, ауми усакІом ытхыгъэр зыфэдэр, ежь усакІор зыфэдэри гупшысэ кІэкІхэм аригъэуцон ылъэкlыгъ: «Усакlор лэжьакіо. Мэщбашіэм гьогоу къыкіугьэм узеплъырэм, тхэкlo-усакloм насыпэу хихыгъэр олъэгъу. Лъэпкъым иуз нэпсым щымыlасэу, угу зыщыузрэм орэдыр щыпіэтэу, гупшысэр лъыпсэу усэм хэплъхьанышъ, зыщыщ умышІэрэм ІэкІэплъхьажьыныр Іофыгъо псынкІэп».

(Джыри къыкІэлъыкІощт).



Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Лъыр ыкіи (е) ащ хахьэхэрэр ыпкіэ хэмыльэу зытыгьэхэм социальнэ іэпыіэгьу ягьэгьотыгьэнымкіэ амал тедзэхэм яхьыліагь

1999-рэ илъэсым чъэпыогъум и 6-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 184-р зытетэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм яхэбзэгъэуцу (лыкю) къулыкъухэмрэ къэралыгъо хабзэмкіэ ягъэцэкіок къулыкъухэмрэ зэрэзэхэщагъэхэм ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 26.3-р-1-рэ статьям, 2012-рэ илъэсым бэдзэогъум и 20-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 125-р зытетэу

«Лъымрэ ащ хахьэхэрэмрэ зэратырэм ехьыліагъ» зыфиюрэм ия 4-рэ, ия 12-рэ статьяхэм адиштэу, лъырыкіи (е) ащ хахьэхэрэрыпкіэ хэмылъэу зытыгъэхэм социальнэ іэпыіэгъу ягъэгъотыгъэным тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешіы:

1. Лъыр ыкІи (е) ащ хахьэхэрэр ыпкІэ хэмылъэу зытыгьэхэм 2014-рэ

илъэсым джыри мылъку тедзэу соми 150-рэ ятыгъэнэу.

2. Лъыр ыкІи (е) ащ хахьэхэрэр ыпкІэ хэмылъэу зытыгьэхэм 2014-рэ илъэсым мылъку тедзэ зэраратыщт ШІыкІэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

3. Лъыр ыкІи (е) ащ хахьэхэрэр ыпкІэ хэмылъэу зытыгъэхэм ахъщэ ІэпыІэгъу тедзэу аратыщтыр Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Минис-

терствэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхигъэкІынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъv.

Адыгэ Республикэм и Премьерминистрэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, Іоныгъом и 25-рэ, 2014-рэ илъэс N 220

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Зыныбжь илъэс 35-м нэмысыгъэ медицинэ ІофышІэхэу апшъэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациер къэзыуххи 2014-рэ илъэсым къуаджэм е рабочэ поселкэм Іоф щашІэнэу зызыгъэзагъэхэм е зыщыпсэухэрэ чІыпІэр зэблэзыхъухи къуаджэм е рабочэ поселкэм щылэжьэнхэу кІуагъэхэм 2014-рэ илъэсым зэтыгъо ахъщэ аlэкІэгъэхьэгъэнымкІэ шІэгъэн фаехэм яхьылІагъ

2010-рэ илъэсым шэкіогъум и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 326-р зытетэу «Ціыфхэр шіокі зимыіэ медицинэ страхованием Урысые Федерацием къызэрэщыхырагъэубытэхэрэм ехьыліагъ» зыфиіорэм ия 51-рэ статья ия 12.1-рэ Іахь диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешіы:

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымкіэ и Министерствэ зыныбжь илъэс 35-м нэмысыгъэ медицинэ Іофышіэхэу апшъэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациер къззыухи 2014-рэ илъэсым къуаджэм, е рабочэ поселкэм Іоф щашіэнэу зызыгъэзагъэхэм, е зыщыпсэухэрэ чІы-

пІэр зэблэзыхъухи къуаджэм, е рабочэ поселкэм щылэжьэнхэу кІуагъэхэм 2014-рэ илъэсым зэтыгъо ахъщэ аІэкІэгъэхьэгъэным тегъэпсыхьэгъэ зэзэгъыныгъэхэр адэшІыгъэнхэмкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ иуполномоченнэ гъэцэкІэкІо къулыкъоу гъэнэфэгъэнэу.

2. Зыныбжь илъэс 35-м нэмысыгъэ медицинэ ІофышІэхэу апшъэрэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ организациер къэзыуххи 2014-рэ илъэсым къуаджэм, е рабочэ поселкэм Іоф щашІэнэу зызыгъэзагъэхэм, е зыщыпсэухэрэ чІыпІэр зэблэзыхъухи къуаджэм, е рабочэ поселкэм щылэжьэнхэу кІуагъэхэм 2014-рэ илъэсым зэтыгъо ахъщэ аІэ-

кlэгъэхьэгъэнымкlэ зэзэгъыныгъэхэр зэрадашlыщт Шlыкlэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ:

1) Адыгэ Республикэм шlокl зимыlэ медицинэ страхованиемкlэ и Чlыпlэ фонд игъусэу зэтыгъо ахъщэ заlэкlагъэхьэн фэе мазэм ыпэрэ мазэм ия 15-рэ мафэ нахь мыгужъоу нэмыкl бюджет трансфертхэу 2010-рэ илъэсым шэкlогъум и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 326-р зытетэу «Цlыфхэр шlокl зимыlэ медицинэ страхованием Урысые Федерацием къызэрэщыхырагъэубытэхэрэм ехьылlагъ» зыфиlорэм ия 51-рэ статья ия

12.1-рэ Іахь къыщыдэлъытагъэхэр къаратынхэмкіэ заявкэхэр зэрэгъэнэфэгъэ шіыкіэм тетэу шіокі зимыіэ медицинэ страхованиемкіэ Федеральнэ фондым рихьыліэнхэу;

2) мы унашъом зэрэщыгъэнэфэгъэ шыкіэм диштэу зэтыгъо ахъщэр къаратынымкіэ медицинэ Іофышіэхэм зэгъыныгъэхэр адишіынхэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьерминистрэу КЪУМПІЫЛ Мурат къ. Мыекъуапэ,

Іоныгъом и 25-рэ, 2014-рэ илъэс N 233

Шъхьэихыгъэу Іофшіэныр зэхэщагъэ хъумэ...

Адыгэ Республикэм и Законэу «Къолъхьэ тын-Іыхыным пэуцужьыгъэным ехьылlагъ» зыфиlорэм щыгъэнэфагьэх коррупцием хэщагьэ мыхъунхэмкІэ шІэгьэн фаехэр. Ахэм зэу ащыщ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм Іофэу ашІэрэм ехьылІэгьэ къэбархэм цІыфхэр нахь икъоу ащыгъэгъозэгъэнхэр. Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ иІофшІэн ехьылІэгъэ къэбархэр ренэу къэбарлъыгъэlэс амалхэм къащыхаутых финансхэмкІэ Министерствэм ишэпхъэ актхэр республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» къехьэх. Ащ нэмыкІэу мы ведомствэм юф зэришіэрэм ехьылІэгъэ къэбархэр Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ иофициальнэ сайти къехьэх.

Къолъхьэ тын-Іыхыным пэуцужьыгъэным иІофыгъохэмкІэ цІыфхэм адэлэжьэгъэным, Іофым изытет ахэм афызэхэфыгъэным атегъэпсыхьагъэу 2013-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ иофициальнэ сайт ыгъэкІэжьыгъагъ, общественнэ финансхэр зэрагъэзекІорэ порталыр къызфагъэфедэ хъугъэ.

Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ шэпхъэ-правовой актэу ыштагъэхэм; Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу иІэнэтІэ нэкІхэу Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ щыІэхэм; къэралыгъо граждан къулыкъур Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ зэрэщахьырэм; Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ икъэралыгъо граждан къулыкъушІэхэм ыкІи ахэм яунагъохэм арысхэм отчет къызыфашІырэр илъэсымкІэ хахъоу, мылъкоу, мылъкумкІэ пшъэрыльэу яІэхэм яхьылІэгьэ къэбархэр; муниципальнэ образованиехэм апае къэбархэр ыкІи нэмыкІхэр официальнэ сайтым къехьэх.

2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу

Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ипроекткІэ ыкІи Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет зэрагъэцэкІагъэм ехьылІэгъэ отчетым ипроекткІэ илъэс къэс едэІунхэр зэхещэх. 2014-рэ илъэсым законэу «2013-рэ илъэсымкІэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет зэрагъэцэкlагъэм ехьылlагъ» зыфиlорэм ипроекткІэ едэІунхэр 2014-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 13-м щыІагъэх. 2014-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ Адыгэ Республикэм изаконэу «2015-рэ илъэсымкlэ ыкІи 2016-рэ, 2017-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэк Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехьылlагъ» зыфиlорэм ипроекткіэ едэіунхэр зэхищэнхэу рехъухьэ.

Къолъхьэ тын-Іыхыныр дэгъэзыжьыгъэным пае зэдырагъаштэзэ Іофтхьэбзэ пчъагъэ зэрахьан фае. Ащ фэдэ зекІокІэ дэйхэм зэрапэшІуекІохэрэ планыр илъэс къэс министерствэм къегъэхьазыры ыкІи унэшъо гъэнэфагъэкІэ ар аухэсы. А планым диштэу къолъхьэ тын-Іыхыным пэуцужьыгьэнымкІэ амалхэр зэрахьэх. Ыпэ рапшізу хэгъэунэфыкІыгъэн фае Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ икъэралыгьо граждан къулыкъушІэхэр къолъхьэ тын-Іыхыным пэшІуекІогъэным ехьылІэгъэ хэбзэгъэуцугъэм ишэпхъакіэхэу аштэхэрэм ренэу нэіуасэ зэрафашІыхэрэр, зигугъу къэтшІыгъэ хэбзэгъэуцугъэм иположениехэм зэращагъэгъуазэхэрэр, антикоррупционнэ шап--рас уелжылы предектия сами в предектия предек гъэхьыщтыр къазэрафајуатэрэр.

Къолъхьэ тын-Іыхыным епхыгъэ хэбзэукъоныгъэхэр амышІынхэм тегъэпсыхьэгъэ ІофшІэныр зэрэзэхэщагъэмкІэ пшъэдэкІыжь зыхьыхэрэр структурнэ подразделениехэм япащэхэр ары. Министерствэм играждан къулыкъушІэхэм цІыфхэмрэ организациехэмрэ яфитыныгъэхэр, яфедэхэр икъоу къыдалъытэнхэм, хэбзэгъэуцугъэр зэраукъуагъэм игьом гу лъатэным, ІэнатІэ зыІыгьхэм хэбзэукьоныгьэхэр амышІынхэм ащ фэдэ шІыкІэр фэІорышІэ. Ащ епхыгьэу министерствэм иструктурнэ подразделениехэм япащэхэм яведомствэ икъэралыгьо граждан къулыкъушІэхэм япшъэрыльхэр зэрагъэцакІэрэр ренэу ауплъэкІу.

Шэпхъэ актхэм япроектхэм, шэпхъэ правовой актхэу агъэфедэхэрэм ыкlи нэмык! документхэм къолъхьэ тын-lыхыным уфэзыщэрэ положениехэр ахэмытынхэм лъэшэу тынаlэ тетэгъэты. Ащ епхыгъэу тиминистерстви, юстициемк!э министерствэми, прокуратурэми, экспертхэми шэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ аш!ых.

Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкьоу щыт ыкІи финанс, бюджет, хэбзэІахь лъэныкъом къэралыгъо политикэр шызэрехьэ.

Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ унашъоу «Шъолъырхэм финансхэр зэрагъэзекІорэр зэрауплъэкІурэ шІыкІэм ехьылІагъ» зыфиІорэм диштэу 2010-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Урысые Федерацием ишъолъырхэм регион финансхэр зэращагъэзекІорэр илъэс къэс суплъэкІу. 2010-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу илъэс къэс Адыгэ Республикэр регион финансхэр нахьышІоу зыгъэфедэрэ шъолъырхэм ахалъытэ.

2013-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм финансхэмкіэ и Министерствэ лъэныкъуиблкіэ — бюджетым иихъухьанкіэ, ащ игъэцэкіэнкіэ, къэралыгъо мылъкум игъэзекіонкіэ, къэралыгъо фэю-фашіэхэм ягъэцэкіэнкіэ, Урысые Федерацием и Президент 2012-рэ илъэсым жъоныгъуакіэм и 7-м ышіыгъэ указхэр зэрагъэцакіэхэрэмкіэ ыкіи нэмыкіхэмкіэ уплъэкіунхэр зэхищэгъагъэх.

2011-рэ илъэсым къэралыгъо фи-

нансхэр нахышіоу гъэзекіогьэнхэм тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм финансхэмкІэ и Министерствэ 2011 - 2013-рэ илъэсхэмкІэ Адыгэ Республикэм ибюджет нахьыбэу шІуагъэ къезыгъэтыщт Программэ къыгъэхьазырыгъагъ ыкІи Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 12-м ышІыгъэ унашъоу N 113-р зытетымкІэ аухэсыгъагъ. Урысые Федерацием ишъолъырхэмкІэ мы Программэр 2012-рэ илъэсым щыІэгъэ зэнэкъокъум щатекІуи, ащ игъэцэкІэн пае сомэ миллион 52.1-рэ хъурэ субсидиехэр федеральнэ бюджетым къыхигъэкІыгъагъэх. Аш щыщэу сомэ миллион зырыз муниципальнэ районхэм къафыхагъэкІыгъагъ муниципальнэ программэхэм япхы--мыныжеішы зыгь эіорыші эмынымкІэ къулыкъухэм япшъэрылъхэр агъэцэкІэнхэм пае. А мылъкур общественнэ финансхэм алъэныкъокІэ информационнэ технологиехэм хэхъоныгъэ ашІыным, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо финансхэр зэрагъэзекіохэрэр шъхьэихыгъэу къэгъэлъэгъогъэным афэіорышіагъ.

ЦІыфхэм ябюджет изэхэгьэуцонкіз зэнэкъокьоу Урысые Федерацием и Правительствэ дэжь щызэхэщэгьэ Аналитическэ гупчэр кіэщакіо зыфэхъугьагъэм Адыгэ Республикэм финансхэмкіз и Министерствэ щатекіуагъ.

Прикладной экономикэмкіэ Гупчэм (къ. Москва) 2014-рэ илъэсымкіэ бюджетым изытет шъхьэихыгъэу ціыфхэр зэрэщагъэгъуазэхэрэмкіэ рейтинг зэхигъэуцуагъ. Апэрэ, ятіонэрэ чэзыухэм якізуххэмкіэ Адыгэ Республикэм Къыблэ федеральнэ шъолъырым ятіонэрэ чіыпіэ, Урысые Федерацием ишъолъырхэм азыфагу я 14-рэ чіыпіэ щиубытыгъ. Мы ушэтынхэм Урысые Федерацием ишъолъыр 83-рэ къахырагъэубытагъ.

Министрэу ДОЛЭ Долэтбый.

НАРДХЭР

Сыдигъуи дэгъоу зэхащэ

Шэнышіу зэрэхъугъэу, мэфэкі мафэхэм атефэу нардхэмкіэ Мыекъуапэ зэнэкъокъу щыкіуагъ. Адыгэ Республикэм физкультурэмкіэ ыкіи спортымкіэ и Комитет зэхищэгъэ зэіукіэгъухэм нэбгырэ 16 ахэлэжьагъ.

Апэрэ чІыпІэр Гъыщ Нухьэ къыдихыгъ. Мэкъоо Хьазрэт ятІонэрэ чіыпіэр фагъэшъошагъ. Пэнэшъу Мыхьамодэ ящэнэрэ хъугъэ. ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр зыхьыгъэхэм кубокхэр, щытхъу тхылъхэр, нэмыкі шіухьафтынхэр аратыжьыгъэх. Адыгэ Республикэм имэфэкі фэгьэхьыгьэу ешІэгьухэр дэгьоу зэхащагьэх, гьэшІэгьонэу кІуагьэх.

Сурэтым итыр: Мэкьоо Хьазрэтрэ Гъыщ Нухьэрэ финалым щызэдешіэх.



САМБЭР

ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэ 12

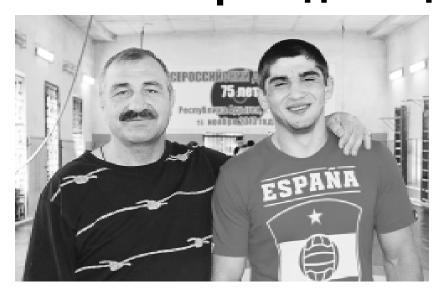
Краснодар краим изэјухыгъэ шіэжь турнир самбэмкІэ Курганинскэ щыкІуагъ. ЗэІукІэгъухэр Урысыем изаслуженнэ тренерзу Н. Нефедовым фэгъэхьыгъагъэх. Адыгеим ибэнакІохэм хагъэунэфыкіырэ чіыпіэ 12 къыдахыгъ.

Цыкіу Рэмэзанэ, кг 48-рэ, Чэтыжъ Нурбый, кг 70-рэ, ШъхьапцІэжьыкъо Алый, кг 81-м ехъу, апэрэ чІыпІэхэр къафагъэшъошагьэх. Дэхъужь Хъызыр, кг 48-рэ, Мерэм Дамир, кг 52-рэ, ЦІыкІу Джамболэт, кг 70-рэ, Хъодэ Ислъам, кг 75-рэ, ятlонэрэ чlыпІэхэр къыдахыгъэх. Теуцожь Алый, кг 56-рэ, Чэтыжъ Долэт, кг 70-рэ, Нэгъой Аскэр, кг 70-рэ, Михаил Мишиныр, кг 81-рэ, Бат Рэмэзанэ, кг 75-рэ, ящэнэрэ хъугъэх.

Тренер-кІэлэегъаджэхэу Хьабэхъу Адамэ, Джармэкъо Нурбый, Теуцожь Инвер, Хьакурынэ Дамир, Чэтыжъ Алый, Хъот Юныс, Роман Оробцовым, Хьабый Байзэт, Дэхъужь Муратэ тибэнакІохэр агъасэх.

БОЕВОЕ САМБЭР

Къахьыгъэр медалищ къикіыгъэ спортсменыр къыщытекіуагъ.



Урысые Федерацием боевое самбэмкіэ изэнэкъокъу къалэу Серпухов щыкіуагъ. 1994 — 1995-рэ илъэсхэм къэхъугъэ кlалэхэр алырэгъум щызэlукlагъэх. Адыгэ Республикэм ибэнакІохэр медальхэр къыдэзыхыгъэмэ ащыщых.

ятІонэрэ чІыпІэр къыдихыгъ. Рязань, Псков хэкум, Белгород яспортсменхэм атекІуагъ.

Мудрэнэ Казбек, килограмм бэнакіом кізух зэіукіэгъур шіуи-82-рэ къэзыщэчырэмэ якуп, хьыгъ. Къайтыкъу Кемран, кг 52-рэ, Нижний Новгород, Дагъыстан, Москва ябэнакІохэм атекІуагъ. Дышъэ медалым фэ-Нижний Новгород къикІыгъэ гъэхьыгъэ зэlукІэгъум Москва

Адыгэ Республикэм самбэмкІэ икІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапіэ идиректорэу, спортымкіэ дунэе класс зиІэ мастерэу Делэкъо Адамэ зэрилъытэрэмкІэ, тыжьын медалитіу тибэнакіохэм къызэрэдахыгъэр гъэхъагъэу плъытэ хъущт, кlалэхэр ныбжьыкіэх, яіэпэіэсэныгъэ хагъэхъон алъэкІыщт. Зэнэкъокъум спортсмен 200-м нахьыбэ хэлэжьагь.

Мудрэнэ Казбек иапэрэ тренерыр Мэрэтыкъо Щамсэт, джырэ уахътэ К. Мудранэмрэ К. Къайтыкъомрэ Урысыем изаслуженнэ тренерэу Хьэпэе Хьамидэ егъасэх.

Генералым Фэгъэхьыгъ

ФСБ-м игенерал-лейтенантэу В.М. Чуйкиным фэгъэхьыгъэу шіэжь зэнэкъокъу боевое самбэмкіэ Карелием щызэхащагъ.

Къэбэртэе Мыхьамодэрэ, кг 68-рэ, Евэзэ Олегрэ, кг 82-рэ, ятіонэрэ чіыпіэхэр къафагъэшъошагъэх. Накусэ Залим, кг 90-рэ, ящэнэрэ чіыпіэр къыдихыгь.

Тренерхэу Хьэпэе Хьамидэрэ Мэрэтыкъо Сахьидэрэ бэнакІохэр агъасэх.

Сурэтым итхэр: Хьэпэе Хьамидэрэ Мудрэнэ Казбекрэ.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Хырыхыхьэ ешіэгъухэм тызыіэпащэ

«Жемчужина» Ялта — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 0:3. Чъэпыогъум и 7-м Ялтэ щызэдешlагъэх.

Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Р. Ахмедханов — 12,23, Осмаев — 29, «Зэкъошныгъ».

ешІэгъум текІоныгъэр гъогогъуи-

«Жемчужинэм» мы илъэс «Зэкъошныгъэр» Ялтэ зыщешІэм, жьыбгьэр къызэрепщэрэр нахьыщэ къыщыдихыгъ, футболист- шоу къызыфигъэфедагъ. Тикохэм яухьазырыныгъэ хагъахъо. мандэ ошіэ-дэмышіэу ыпэкіэ



илъызэ, къэлапчъэм Іэгуаор дидзэщтыгъ. Бысымхэм шапхъэхэр заукъохэм, З. Осмаевым тазырыр дэгъоу ыгъэцэкlагъ. Лъэшэу ар зэогъэ Іэгуаор хъагъэм щычэрэгъугъ.

КІзуххэр

«Торпедо» — «Краснодар 2» — 1:2, «Биолог» — СКЧФ — 1:1, «Витязь» — «Шъачэ» — З:1, ТСК — «Афыпс» — 1:0.

«Ангушт» — «Анжи-2» — 0:0, «Таганрог» — «Алания» — 2:2, «Астрахань» — «Спартак» — 1:1, МИТОС — «Терек-2» — 1:2, «Мэщыкъу» — «Ротор» — 2:4.

ЕшІэгъухэм ащыщхэр зэраухыгъэхэр тэгъэшІагъох, хырыхыхьэхэм афэтэгъадэх. Хэта зышІагьэр «Краснодар-2»-м Ермэлхьаблэ текІоныгъэр къыщыдихыщтмэ? «Зэкъошныгьэм» пчъагьэр 3:0-у ешІэгъур къызимыхьыгъэр бэшІагъэ.

ЧІыпІэхэр

1. «Витязь» — 23 2. «Черноморец» — 21

3. «Торпедо» — 19

4. TCK — 16

5. «Афыпс» — 16

6. «Краснодар-2» — 13 7. «Зэкъошныгъ» — 10

8. «Биолог» — 10

9. «Жемчужина»

10. «Шъача» — 5 11. СКЧФ — 2.

Купэу «Б»-р

1. «Динамо» — 21

2. «Таганрог» — 18

3. МИТОС — 15 4. «Ангушт» — 12

5. «Спартак» — 12

6. «Ротор» — 12

7. «Мэщыкъу» — 11

8. «Анжи-2» — 9

9. «Алания» — 9

10. «Терек-2» — 9 11. «Астрахань» — 7.

Чъэпыогъум и 13-м «Зэкъошныгъэр» ТСК-м Мыекъуапэ шы-ІукІэщт. ЕшІэгъур мафэм сыхьатыр 3-м аублэщт.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгьэхэмк Іэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:

52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкÎэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -ыqоІет сІпыІн шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916 Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162

Зак. 3179 Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт

уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэшлІэкъо Саид

Редактор шъхьаІэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Хъурмэ Хъусен